

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ
УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

Алла Фатенок-Ткачук

НЕФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

Конспект лекцій

Луцьк 2025

УДК 657.37:334.7(075)

Ж 27

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 10 від «18» червня 2025 р.)

Рецензент: *Стащук О. В., д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів ВНУ імені Лесі Українки*

Фатенок-Ткачук А. О.

Ж 27 Нефінансова звітність підприємств : конспект лекцій для здобувачів галузь знань D Бізнес, адміністрування та право спеціальність D1 Облік і оподаткування, освітнього рівня магістр денної та заочної форм навчання. Луцьк : Вежа-друк, 2025, 74 с.

Анотація: Конспект лекцій містить теоретичні аспекти вибіркового освітнього компоненту згідно тематики, що відповідає силабусу освітнього компонента «Нефінансова звітність підприємств».

Рекомендовано здобувачам денної та заочної форми навчання спеціальності D1 Облік і оподаткування з метою засвоєння теоретичних основ та отримання практичних навичок зі соціальноповідального звітування.

УДК 657.37:334.7(075)

©Фатенок-Ткачук А. О., 2025

©Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ТЕМА 1. Виникнення нефінансової звітності та її впровадження – історична ретроспектива	6
ТЕМА 2. Цілі сталого розвитку відповідно до Глобального договору ООН: структура та зміст	13
ТЕМА 3. Теоретичні засади формування нефінансової звітності	28
ТЕМА 4. Методики формування нефінансової звітності	34
ТЕМА 5. Особливості методики GRI (Global Reporting Initiative)	41
ТЕМА 6. Концептуальні засади Звіту про управління	47
ТЕМА 7. Структура Звіту про соціальну відповідальність	53
ТЕМА 8. Аналіз практики соціального звітування	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	67
ДОДАТКИ	69

ВСТУП

Освітній компонент «Нефінансова звітність підприємств» спрямований на формування у здобувачів освіти системи знань, умінь і навичок з методології, методики та інструментарію формування нефінансової звітності задля інформування стейкхолдерів про свою економічну, екологічну, соціальну та управлінську діяльність.

Мета освітнього компонента – формування системи знань та компетенцій у контексті формування нефінансової звітності.

Основними завданнями вивчення освітнього компонента – ознайомитись з міжнародним досвідом, практиками та методиками формування нефінансової звітності у контексті забезпечення Цілей сталого розвитку та підтвердження існування корпоративної соціальної відповідальності. Освітній компонент орієнтований на вивчення концепції Цілей сталого розвитку відповідно до Глобального договору ООН, сутнісних характеристики та структури нефінансової звітності, переваг та недоліків світових практик формування нефінансової звітності, особливостями методики GRI (Global Reporting Initiative), концептуальних засад Звіту про управління.

Результати навчання (компетентності).

Після закінченню вивчення ОК «Нефінансова звітність підприємств» здобувачі освіти володітимуть інструментарієм, необхідним для формування нефінансової звітності, як згідно національних вимог та міжнародних підходів GRI.

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку, аудиту та оподаткування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК01. Здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу.

СК07. Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства.

СК09. Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПР05. Володіти інноваційними технологіями, обґрунтовувати вибір та пояснювати застосовування нової методики підготовки і надання облікової

інформації для потреб управління суб'єктом господарювання.

ПР06. Визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультації управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації.

ПР07. Розробляти внутрішньо-фірмові стандарти і форми управлінської та іншої звітності суб'єктів господарювання.

ПР10. Збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Виникнення нефінансової звітності та її впровадження – історична ретроспектива.	10	2	-	8	-	ДП, Т / 2
Тема 2. Цілі сталого розвитку відповідно до Глобального договору ООН: структура та зміст.	14	-	2	10	2	ПЗ, Т / 2
Тема 3. Теоретичні засади формування нефінансової звітності.	14	2	2	10	-	ПЗ, Т / 6
Тема 4. Методики формування нефінансової звітності.	18	2	2	12	2	ПЗ, Т / 6
Тема 5. Особливості методики GRI (Global Reporting Initiative)	16	-	2	12	2	ПЗ, Т / 6
Тема 6. Концептуальні засади Звіту про управління	14	-	2	12	-	ПЗ, Т / 4
Тема 7. Структура Звіту про соціальну відповідальність.	18	2	2	12	2	ПЗ, Т / 6
Тема 8. Аналіз практики соціального звітування.	12	-	2	10	-	ПЗ, Т / 4
Підсумкова контрольна робота	x	x	x	x	x	60
Всього годин / Балів	120	10	14	88	8	100

Тема 1. ВИНИКНЕННЯ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА ЇЇ ВПРОВАДЖЕННЯ – ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА

Ларрі Фінк, генеральний директор BlackRock, один з найбільших у світі менеджерів з управління активами, висловлює в листі до акціонерів думку, що метою бізнесу є позитивний вплив на суспільство. «Відповідальний бізнес – це, по суті, той бізнес, який приносить користь суспільству та вирішує негативні наслідки, які він може мати на суспільство, людей та планету» (див. рис. 1).

В Україні ще немає бачення необхідності корпоративної соціальної відповідальності. Це прослідковується як у пасивності самих підприємств так і відсутності структурованої інформації на рівні держави. Згідно опитувань відповідних рейтингових агентств трохи більше 53 % респондентів вбачають необхідність соціально зорієнтованих заходів у результаті запровадження політики соціальної відповідальності. Кожне десяте підприємство соціальну відповідальність вважає функцією держави.

Наявність та рівень корпоративної соціальної відповідальності варто встановлювати та оцінювати з метою пошуку шляхів підвищення її ефективності. На сьогодні відсутня можливість ідентифікувати рівень соціальної відповідальності менеджменту підприємства через відсутність певного нефінансового звіту. У Глобальній ініціативі зі звітності відзначено: «... Компаніям важко представити наслідки своєї діяльності, тому існує потреба їх вимірювати на більш систематичній основі, та результати, яких вони досягають завдяки їх інвестиціям в громади... Існує потреба в використанні інструментів і методів, завдяки яким можна відслідковувати (моніторити) вплив протягом часу».

Відповідно до Глобального договору ООН рівень соціально відповідальної діяльності підприємств оцінюється за такими основними групами показників: економічна та екологічна результативності; результативності організації праці; результативність у сфері прав людини; результативність взаємодії з суспільством; результативність у сфері відповідальності за продукцію. Наведені показники узагальнюються та опубліковуються на добровільних засадах у складі соціальної звітності підприємств, які приєдналися до Глобального договору ООН щодо соціальної відповідальності бізнесу.

Проблеми без нефінансової звітності.

1. Не можливість ідентифікації суб'єкт підприємницької діяльності як соціально відповідальних з метою їх підтримки та допомоги у їх діяльності у зв'язку з відсутністю інформації.

2. Відсутність структурованої інформації про заходи соціального спрямування на рівні регіону, держави.

3. Прийняття хибних рішень щодо доцільності заходів соціального спрямування через не усвідомлення підприємствами факторів успіху, що можуть бути ними досягнуті.

4. Відсутність картини про тенденції розвитку впровадження заходів соціального спрямування на рівні підприємства з метою удосконалення та обрання нових напрямків здійснення такого роду заходів.

ГЛОБАЛЬНІ ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Рис. 1 Цілі сталого розвитку як основа започаткування соціально відповідального управління підприємством

В Україні існує ряд рейтингових агенцій, які визначають переможців у сфері соціально орієнтованого бізнесу. Частина з них на сьогодні припинили свою діяльність. В 2019 році в Україні стартував Sustainable (Сестейнебил) Ukraine – перший професійний рейтинг корпоративної стійкості українських компаній на основі провідних міжнародних практик з фокусом на їх інвестиційній привабливості.

Як зазначають організатори, рейтинг Sustainable Ukraine надає єдину систему ESG-координат для оцінки та порівняння якості корпоративного управління у компаніях, а також їх здатності здійснювати позитивний вплив на суспільство, керувати нефінансовими ризиками та можливостями, а також забезпечувати свій сталий розвиток. Крім того, аналіз результатів рейтингу дозволить спрогнозувати вектор сталого розвитку всього українського бізнес-середовища та країни в цілому. У рейтингу будуть представлені компанії, що входять до числа 250 найбільших платників податків України. Вони оцінюватимуться за 4 сферами: фінансово-економічною, екологічною, соціальною та сферою корпоративного управління. На основі провідних міжнародних методик сформовано перелік ключових сфер для аналізу, які дозволяють комплексно оцінити якість корпоративного управління у компаніях, їх здатність керувати своїми нефінансовими ризиками та можливостями, здійснювати вплив на соціальне середовище та довкілля. Нас цікавила саме та частина рейтингу, що стосувалась рейтингу прозорості.

Ми проаналізували результати рейтингу прозорості компаній у сфері сталого розвитку, що формується на основі аналізу розкриття індикаторів з анкети, що надсилались компаніям. Кожна компанія отримує індекс розкриття від 0 до 100%. Рейтинг визначається за певною шкалою. Кожному проміжку присвоювалось певне буквене позначення.

Таблиця 1.

Рейтинг прозорості компанії у сфері сталого розвитку за 2022 р.

Рейтинг	Діапазон шкали рейтингування, %	Назва компанії (підприємства)
AAA	AAA≥95,4	Енергоатом
AA	95,4>AA≥84,8	Укргідроенерго, Кернел, Coca-Cola Ukraine
A	84,8>A≥74,2	Carlsberg Ukraine, Група Метінвест, ДТЕК, Укренерго
BBB	74,2>BBB≥63,6	МХП
BB	63,6>BB≥53,0	Укрзалізниця
B	53,0>B≥42,4	Нафтогаз України, Ощадбанк, ПриватБанк, ОККО, Укрнафта, Philip Morris Ukraine
CCC	42,4>CCC≥31,8	METRO, Київстар, Нікопольський завод феросплавів, АрселорМіттал Кривий Ріг, Нібулон, JTI Ukraine
CC	31,8>CC≥21,2	Нова Пошта, МАУ, Полтавський ГЗК
C	21,2>C≥10,6	TEDIS Ukraine, АТБ-Маркет, Дніпровський металургійний комбінат
D	10,6>D	Сільпо-Фуд, Елідон, Оптіма-Фарм, АДМ Трейдінг, Статус-Трейд, Епіцентр К, Сантрейд, БНК-Україна, Нафтотрейд Ресурс, БадМ

Частина рейтингів, наприклад журналу «Влада грошей», притаманне використання даних з різних відкритих джерел, зокрема офіційна інформація компаній, повідомлення ЗМІ, думки галузевих експертів. Тобто, до сьогодні немає можливості використовувати дані саме звітності.

За визначенням представників Глобального договору ООН, нефінансова звітність (соціальна звітність, або звітність із сталого розвитку) – це документально оформлена сукупність даних комерційної організації, що відображає стан компанії, принципи та методи співпраці з групами впливу, результати діяльності компанії в економічній, соціальній та екологічній сфері життя суспільства.

Термін «нефінансова звітність» - це документально оформлена сукупність даних комерційної організації, що відображає середовище існування компанії, принципи та методи співпраці з групами впливу, результати діяльності компанії в економічній, соціальній та екологічній сфері життя суспільства.

Нефінансова звітність містить інформацію про економічні результати діяльності, результативність у соціальній та екологічній сферах. Згідно з Глобальною ініціативою зі звітності (GRI, Global Reporting Initiative), під нефінансовою звітністю розуміють розкриття інформації та звітування щодо результатів діяльності компанії у галузі сталого розвитку перед внутрішніми та зовнішніми зацікавленими особами (стейкхолдерами) [1].

Звіт за стандартом GRI (Global Reporting Initiative) відображає економічні, соціальні та екологічні досягнення, має чіткі критерії, яких компанія повинна дотримуватися при його складанні. Був впроваджений некомерційною організацією «Глобальна ініціатива зі звітності» у 2000 р. Сьогодні у світовій практиці його використовують біля 440 компаній різних країнах світу. Рекомендації стандарту GRI сприяють підвищенню конкурентоспроможності компанії в галузі залучення інвестиції та участі в тендерах міжнародних організацій.

Основне завдання нефінансових звітів – інформування про економічні, екологічні та соціальні наслідки повсякденної діяльності компанії. У цьому звіті також відображено цінність організації та модель управління, продемонстровано зв'язок між її стратегією та прихильністю до стійкої глобальної економіки.

Основна мета нефінансової звітності – допомогти підприємствам вимірювати, зрозуміти та повідомити стейкхолдерам про свою економічну, екологічну, соціальну та управлінську діяльність, а потім встановлювати цілі та ефективніше керувати змінами. Тобто цей звіт виступає основною платформою для передачі результатів сталого розвитку та впливів – позитивних чи негативних, що стає реальним підґрунтям для створення соціальних, екологічних та економічних переваг для кожного.

Нефінансова звітність має різні:

- форми підготовки, від визначених і затверджених міжнародними стандартами, які визначають її зміст та формат, до складених у вільній формі за власними ідеями та поняттями;

- назви, а саме: звіт про сталий розвиток; звіт про корпоративну соціальну

відповідальність; соціальний звіт; звіт про прогрес у реалізації принципів Глобального договору; інтегрований звіт.

Найпоширенішими стандартами у світі, згідно з вимогами яких готують нефінансову звітність, є вищезазначені стандарти GRI. В основі Глобальної ініціативи зі звітності лежить положення, що економічні, екологічні та соціальні результати діяльності компанії безпосередньо пов'язані з її стійким довготривалим розвитком. Нефінансова звітність, підготовлена за стандартом GRI, допомагає бізнесу краще розуміти проблеми, ризики і можливості для розвитку та демонструвати його фінансову, економічну й соціальну результативність. Близько 80% публічних нефінансових звітів у світі складаються з використанням стандартів GRI [7].

Нефінансова звітність, складена за стандартами GRI, як інструмент управління підприємством для вимірювання соціальної відповідальності має свої переваги – як внутрішні, так і зовнішні.

До внутрішніх переваг можна віднести:

- поглиблення розуміння ризиків та можливостей;
- акцент на зв'язку між фінансовими та нефінансовими показниками;
- вплив на довгострокову стратегію управління, політику та бізнес-плани;
- упорядкування бізнес-процесів, зменшення витрат та підвищення ефективності діяльності;
- бенчмаркінг та оцінка результативності розвитку відповідно до виконання законів, норм, кодексів, стандартів та добровільних ініціатив;
- порівняння продуктивності всередині підприємства.

Серед зовнішніх переваг зазначимо:

- покращення репутації та довіри до підприємства;
- залучення зовнішніх зацікавлених сторін для оцінювання справжньої вартості організації, її матеріальних та нематеріальних активів;
- виявлення впливу організації на очікування щодо сталого розвитку.

Термін «нефінансова звітність» в Україні законодавчо не закріплено і він не є загальноприйнятим. Однозначної думки щодо загальної назви звітів про різні аспекти соціальної відповідальності бізнесу також не існує, тому кожне підприємство трактує це визначення по-своєму. Різні джерела наводять синонімічний ряд, який вживається різними науковцями, наприклад, «соціально відповідальна звітність», «соціальна і екологічна звітність», «звітність зі стійкого розвитку» [3]. Також використовуються такі визначення, як «звітність про прогрес», «соціальна звітність», «звіт із корпоративної відповідальності», «екологічна звітність», «звіт з нефінансової діяльності».

В усіх вище зазначених трактуваннях лежить основне правило – інформування користувачів про додержання підприємством так званого принципу «триєдиного підсумку» (соціальний, екологічний та економічний аспекти діяльності).

Особливості формату нефінансової звітності також законодавчо не закріплені. Він може бути різним для різних суб'єктів господарювання і залежить лише від рішення його власників та керівництва.

Вільна форма складання нефінансової звітності є дуже зручною для

організації, проте вона не завжди може забезпечити достовірність звіту та можливість його порівняння з іншими подібними звітами компаній, оскільки відомості в ній наводяться вибірково. Зазвичай підприємства наводять у даних звітах лише позитивну динаміку показників, що не сприяє визнанню з боку міжнародних організацій.

Дослідження практики опублікування нефінансових звітів в Україні дозволило встановити, що частка звітів із прогресу складає 91,5 % і лише 8,5% – звітів за GRI-стандартом. Тобто перевага надається звітам, які не проходять аудит [2].

Для українських підприємств притаманна вільна форма звіту. Проблема такої форми полягає в тому, що вона не підлягає верифікації. Мета таких форм є підвищення рейтингу підприємства та формування позитивного іміджу у громаді. У переважній більшості ці форми призначаються для зовнішніх користувачів і містять інформацію про благодійні програми підтримки освіти, охорони здоров'я, культури і спорту тощо. За умови необхідності презентування їх задля інвестиційних питань вони підлягають соціальному – аналізу ефективності соціальних програм компанії і перевірки їх відповідності вибраним стандартам.

Ця практика використовується і відомими компаніями, наприклад Звіт Національного банку України за 2018, Нефінансовий звіт компанії Coca-Cola за 2019 рік, Нефінансовий звіт Apple. Це звіти досягнень за звітний період у напрямку цілей сталого розвитку (див дод. А Б, В).

Як бачимо, звіти націлені для донесення інформації до стейкхолдерів щодо Цілей сталого розвитку і носять іміджевий характер.

Відповідно, стоїть питання чи є в Україні аналог нефінансової звітності, який прописано законодавчо?.

З 2018 року було прийняте рішення Верховної ради України, про що були внесені зміни в Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», додати ще одну форму звітності, яка б мала стати основою нефінансової звітності – Звіт про управління. Це документ, в якому підприємство має подати інформацію про стан поточних справ і плани на майбутнє. Цей звіт мав би містити як фінансову так і нефінансову інформацію. Така інформація мала б давати уявлення про ризики для діяльності даного підприємства.

Структура фінансової частини такого звіту має містити дані про перспективи та стратегії розвитку підприємства, його діях протягом звітного періоду. А саме: придбання цінних паперів, виникнення цінових, кредитних та інших ризиків. Ці дані мають підтверджуватись фінансовою звітністю.

Нефінансова інформація стосується навколишнього середовища, персоналу, досліджень, розробок та благодійності. Якщо це фінансові структури, де працює більше 500 осіб, то їхні звіти мають містити інформацію про збереження прав людини і боротьби з корупцією.

Звіт про управління зобов'язані подавати середні і великі підприємства. При цьому середні мають право не вказувати нефінансову інформацію.

Форма звіту законодавчо не встановлена. Мінфіном було опубліковано проект змін до НП(с)БО 1, але там відсутня інформація про форму звіту, а є

лише перелік необхідної інформації. У звіті має міститись інформація за такими напрямками: організаційна структура та опис діяльності підприємства, результати діяльності, ліквідність і зобов'язання, навколишнє середовище, кадрова політика, ризики, дослідження та інновації, фінансові інвестиції, перспективи розвитку, корпоративне управління.

В лютому 2025 року в Закон України «Про бухгалтерський облік» внесено зміни щодо доцільності введення Звітності зі сталого розвитку.

Це звітність підприємства, яка містить інформацію, необхідну для розуміння його впливу на питання сталого розвитку, та як ці питання впливають на розвиток, ефективність і становище підприємства.

Зокрема, законопроектом запропоновано внести зміни до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», якими передбачено:

запровадити в Україні складення, подання та оприлюднення звітності зі сталого розвитку – це звітність підприємства, яка містить інформацію, необхідну для розуміння його впливу на питання сталого розвитку, та як ці питання впливають на розвиток, ефективність і становище підприємства;

актуалізувати критерії для визначення категорії підприємств та груп;

врегулювати питання ведення бухгалтерського обліку державними унітарними підприємствами, господарськими товариствами, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, за міжнародними стандартами фінансової звітності, а також складання та подання звіту про управління.

Звітність зі сталого розвитку за стандартами звітності зі сталого розвитку складатимуть:

великі підприємства;

середні підприємства, цінні папери яких допущені до торгів на регульованому ринку капіталу;

малі підприємства, цінні папери яких допущені до торгів на регульованому ринку капіталу;

материнські підприємства великої групи.

Звітність зі сталого розвитку та консолідована звітність зі сталого розвитку включатимуться до звіту про управління та консолідованого звіту про управління як окремий розділ.

Першим звітним періодом, за який підприємства подаватимуть звітність зі сталого розвитку за стандартами звітності зі сталого розвитку, буде:

для великих підприємств середня кількість працівників яких за рік, що передує звітному, становить понад 500 осіб – 2026 рік;

для материнських підприємств великої групи, середня кількість працівників яких за рік, що передує звітному, на консолідованій основі становить понад 500 осіб – 2026 рік;

для великих підприємств та материнських підприємств великої групи крім тих, що зазначені відповідно в абзацах другому та третьому цього пункту, – 2027 рік;

для малих та середніх підприємств, цінні папери яких допущені до торгів на регульованому ринку капіталу, – 2028 рік.

Тема 2. ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ВІДПОВІДНО ДО ГЛОБАЛЬНОГО ДОГОВОРУ ООН: СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ

1.1 Основні поняття та терміни

1.2 Структура Глобального договору ООН

1.3 Зміст Цілей сталого розвитку

З кожним роком чисельність людей на планеті стрімко збільшується, тому досить важливо в сучасному світі знайти гармонію між людством та природою. Запит на стале економічне, соціальне та екологічне зростання стає ще більш загостреним у зв'язку зі зростаючими викликами, які постають перед глобальною спільнотою.

Відкриттям шляху до досягнення сталого розвитку є Глобальний договір Організації Об'єднаних Націй (ООН) та прийняття ним низки цілей, які мають спрямовувати світове співтовариство на шлях до збереження природних ресурсів та покращення якості життя людей.

Цілі сталого розвитку (ЦСР), які ще називають «Глобальними цілями» – це загальний заклик до дій, спрямованих на те, щоб покінчити з бідністю, захистити планету і забезпечити мир і процвітання для всіх людей у світі [44].

У 2015 році Організація Об'єднаних Націй (ООН) ухвалила "Трансформацію нашого світу: 2030 Резолюцію про сталий розвиток", яка надала життєво важливий документ – Глобальний договір ООН, що включає в себе 17 цілей сталого розвитку (ЦСР). Ці ЦСР стали керівною зіркою для всього світу в досягненні сталого розвитку до 2030 року.

Цілі сталого розвитку відображають не лише прагнення до поліпшення якості життя людей, але й загальну відповідальність перед майбутніми поколіннями та нашою планетою. Вони визначають стратегічний напрямок дій націй та міжнародних спільнот у боротьбі з бідністю, нерівністю, забрудненням навколишнього середовища, зміною клімату та іншими проблемами.

2.1 Основні поняття та терміни

Щоб повністю зрозуміти тему сталого розвитку та Глобальний договір ООН, необхідно детально вивчити ключові терміни та поняття, які використовуються в цьому дослідженні. Це допоможе нам визначити фундаментальні принципи та цілі, які лежать в основі Глобального договору та Цілей сталого розвитку (ЦСР), і показати їхню важливість у сучасному світі.

Один із ключових термінів у контексті сталого розвитку – це "сталий розвиток". Вперше термін "сталий розвиток" було вперше вжито на Першій Всесвітній Конференції з питань навколишнього середовища у 1972 році у Стокгольмі. Однак, значущість цього терміну виявилася більш вагомою після його використання на конференції ООН з питань навколишнього середовища та розвитку, яка відбулася у 1992 році у Ріо-де-Жанейро. На цій конференції "сталий розвиток" було вжите як "назва нової концепції існування всього

людства". Концепція сталого розвитку була сформульована як спроба подолання серйозної екологічної загрози, яка була визнана загрозою для сучасної цивілізації. Ця загроза полягала в теоретично обґрунтованій небезпеці, яку спершу відчували дуже обмежені кількості вчених і політиків, і яка пов'язувалася з перенаселеністю, невідновним використанням природних ресурсів і забрудненням навколишнього середовища. [22] Головною ідеєю сталого розвитку є баланс між економічними, соціальними та екологічними аспектами розвитку. Це означає, що економічне зростання має відбуватися, з одного боку, враховуючи соціальні потреби суспільства, а з іншого — мінімізуючи негативний вплив на довкілля.

Сучасний світ, зокрема країни, які перебувають у процесі розвитку, стикається із серйозними кризовими ситуаціями як економічного, так і екологічного характеру. Погіршення екологічної ситуації безперечно впливає на економіку, що, в свою чергу, призводить до соціальних розладів. Неможливо не відзначити важливий зв'язок між станом довкілля та соціально-економічним спадам. [40]

Українська гілка Глобального договору ООН представляє собою українську складову найбільшого у світі об'єднання відповідальних підприємств. Це ініціатива Генерального секретаря ООН, спрямована на заклик підприємствам інтегрувати в свою діяльність та стратегію принципи сталого розвитку та дотримуватися 10 Принципів у сферах прав людини, трудових відносин, охорони навколишнього середовища та протидії корупції. Глобальний договір ООН налічує 23 тисячі учасників у 166 країнах світу, а українська гілка налічує 132 учасника. [15]

На початку 70-х років, у зв'язку з нерівним розподілом доходів і зростанням бідності в країнах, що розвиваються, питання соціальної справедливості стали такими місцями, як і питання підвищення економічної ефективності. Протестування споживання природних ресурсів призвело до руйнування навколишнього середовища і негативно позначилося на здоров'ї людей. З'явилася справжня загроза, яку відзначив у 1972 році Римський клуб, і її називають "межею зростання".

Всеукраїнська екологічна ліга активно підтримує та розширює концепцію збалансованого розвитку, яка є глобальним партнерством між країнами світу з метою досягнення рівноваги у розвитку націй. Ця концепція спрямована на комплексний підхід до проблем, пов'язаних із довкіллям та розвитком, та забезпечує структурований механізм системи спільної роботи. Вона також включає в себе конкретні дії, які максимально реалізують цей перехід на глобальному, національному, регіональному та місцевому рівнях.

Збалансований, або сталий розвиток, означає той вид розвитку країни і регіонів, в якому економічний ріст, виробництво товарів і послуг, інші аспекти суспільної діяльності відбуваються в межах, що враховують здатність екосистеми відновлюватися, поглинати вплив і забезпечувати життєдіяльність як поточному поколінню, так і майбутньому [20].

Проте вважати, що концепція сталого розвитку стосується лише екології та нерационального використання ресурсів, не правильна. Конкретно екології

відводиться лише третина уваги, а все інше стосується економічної та соціальної сфери життя [8].

Багато компаній в світі використовують 17 цілей ООН щодо сталого розвитку. Наприклад Джо Кезер (німецький менеджер, який займає посаду генерального директора «Siemens AG» [47]) сказав: «Я переконаний, що кожна компанія повинна служити суспільству, а якщо це не так, вона не повинна існувати». Сіменс розглядає сталий розвиток як спосіб забезпечити прибутковий бізнес і довгострокове зростання. Таким чином, їх діяльність спрямована на досягнення цілей, позначених в «Порядку денному в галузі сталого розвитку на період до 2030 року» ООН, і на досягнення балансу між соціальною сферою, екологією і економікою. Сіменсове екологічне портфоліо відзначається вагомим внеском у збереження природи та ресурсів, одночасно сприяючи підвищенню конкурентоспроможності клієнтів.

До нього відносять:

- Нейтральний рівень емсії вуглекислого газу;
- Збереження ресурсів;
- Управління продуктами;

Сіменс ініціював численні ініціативи, спрямовані на підвищення безпеки, навчання та покращення умов праці свого персоналу. Такі як:

- Бізнес на благо суспільства;
- Освіта;
- Благодійність;
- Культура та мистецтво;

В основі відповідального співробітництва лежать такі принципи, як професійна етика, чесність, прозорість і соціальна відповідальність.

Дотримання цілей ООН дало компанії зрозуміти конкретні показники на рівні проекту такі як: розвиток економіки, створення робочих місць, розвиток людського капіталу, активне впровадження інновацій, захист навколишнього середовища і підвищення якості життя. [23]

2.2 Структура Глобального договору ООН

Глобальний договір ООН (Global Compact) є однією з найбільших міжнародних ініціатив у сфері корпоративної відповідальності та сталого розвитку. Ця ініціатива базується на добровільному приєднанні компаній, урядових установ, неприбуткових організацій та інших учасників.

Основними складовими структури Глобального договору є наступні:

1.1. Підприємства та організації-учасники: Ключовою частиною структури Глобального договору є підприємства та організації, які долучаються до ініціативи. Це можуть бути корпорації, малий та середній бізнес, державні установи, університети, громадські об'єднання та інші суб'єкти. Приєднання до Глобального договору полягає в прийнятті і публічному відзначенні десяти принципів, що стосуються прав людини, праці, довкілля та боротьби з корупцією.

1.2. Принципи Глобального договору: Десять принципів Глобального

договору охоплюють широкий спектр питань, пов'язаних із сталим розвитком та корпоративною відповідальністю. Ці принципи включають дотримання прав людини, забезпечення гідних умов праці, захист довкілля та боротьбу з корупцією.

1.3. Мережа Глобального договору: Один з ключових елементів структури - мережа Глобального договору. Ця мережа охоплює країни і регіони з усього світу та об'єднує підприємства та організації, що виконують свої зобов'язання щодо принципів договору.

1.4. Локальні мережі та офіси: Для забезпечення ефективної роботи Глобального договору в різних країнах та регіонах створюються локальні мережі та офіси. Вони служать для зв'язку між учасниками та координації роботи на місцях.

1.5. Генеральний секретаріат: Генеральний секретаріат Глобального договору ООН відповідає за загальне керівництво та координацію ініціативи. Він забезпечує зв'язок між учасниками та допомагає вирішувати питання, пов'язані з впровадженням принципів договору.

Структура Глобального договору ООН включає різні рівні та складові, які спільно сприяють досягненню цілей сталого розвитку, захисту прав людини та довкілля, а також боротьбі з корупцією. Ця ініціатива об'єднує компанії та організації з усього світу в їхній прагнущі до більш відповідального та сталого бізнесу.

Основні елементи структури включають такі пункти:

1. Попередні положення та преамбула: В цьому розділі встановлені загальні принципи та цілі договору. Преамбула містить важливі декларації щодо засад сталого розвитку та ролі бізнесу.

2. Основні принципи: Глобальний договір ООН базується на десяти Принципах у галузях прав людини, трудових відносин, захисту довкілля і боротьби з корупцією. Кожен принцип містить конкретні зобов'язання для підприємств.

3. Структура учасників: Договір має розділ, який визначає структуру учасників. Він об'єднує учасників у мережу підприємств, організацій і урядів.

4. Місцеві мережі: В різних країнах учасники можуть створювати місцеві мережі, які відповідають за реалізацію договору на місцевому рівні.

5. Звіти і комунікації: Договір визначає вимоги щодо звітності учасників щодо їхніх заходів та досягнень у виконанні договору. Комунікація грає важливу роль у спільноті Глобального договору.

6. Співпраця та обмін інформацією: Учасники договору співпрацюють між собою та обмінюються інформацією про кращі практики і виклики.

7. Загальна Асамблея: Однією з ключових структур управління Глобального договору є Загальна Асамблея, де представники учасників зустрічаються для обговорення важливих питань та прийняття рішень.

8. Робочі групи: Для вирішення конкретних питань та завдань створюються робочі групи та ініціативи.

9. Вплив і результати: Глобальний договір ООН працює над досягненням позитивного впливу бізнесу на сталість і соціальний розвиток.

10. Підсумок і перегляд: Кожен рік проводиться перегляд результатів та визначаються нові напрями діяльності.

Ця структура сприяє ефективному впровадженню та виконанню Глобального договору ООН та співпраці між всіма сторонами. [5]

Десять принципів Глобального договору ООН, які ґрунтуються на ключових конвенціях та деклараціях Організації Об'єднаних Націй, були визнані та закріплені у численних міжурядових резолюціях та підсумкових документах, включаючи резолюції Генеральної Асамблеї ООН. Для того, щоб приєднатися до Глобального договору, керівник компанії публічно зобов'язується перед Генеральним секретарем ООН дотримуватися відповідального, принципового та цілісного підходу до досягнення цілей Організації Об'єднаних Націй у сфері розвитку, відповідно до десяти принципів. Це свідчить про здатність компанії стати міцним довгостроковим партнером ООН.

Права людини

Принцип 1 : Ділові кола повинні підтримувати та поважати захист проголошених на міжнародному рівні прав людини;

Принцип 2 : Ділові кола не повинні бути причетними до порушень прав людини.

Трудові відносини

Принцип 3 : Ділові кола повинні підтримувати свободу об'єднання та реальне визнання права на укладання колективних договорів;

Принцип 4 : Ділові кола повинні виступати за ліквідацію всіх форм примусової та обов'язкової праці;

Принцип 5 : Ділові кола повинні виступати за повне викорінення дитячої праці;

Принцип 6 : Ділові кола повинні виступати за ліквідацію дискримінації у сфері праці та зайнятості.

Охорона навколишнього середовища

Принцип 7 : Ділові кола повинні підтримувати підхід до екологічних питань, що ґрунтується на принципі обережності;

Принцип 8 : Ділові кола повинні робити ініціативи, спрямовані на підвищення відповідальності за стан довкілля;

Принцип 9 : Ділові кола повинні сприяти розвитку та розповсюдженню екологічно безпечних технологій.

Боротьба з корупцією

Принцип 10 : Ділові кола повинні протистояти всім формам корупції, включаючи вимагання та хабарництво [16].

2.3 Зміст Цілей сталого розвитку

Цілі сталого розвитку (ЦСР), також відомі як Глобальні цілі, були прийняті Організацією Об'єднаних Націй у 2015 році як універсальне заклик до дій з метою зменшення бідності, збереження навколишнього середовища та забезпечення того, щоб до 2030 року всі люди мали можливість жити в мирі і з

достатком.

Загалом, цих 17 Цілей доповнюють одна одну: заходи, які вживаються в одній області, мають вплив на результати інших, тому розвиток повинен бути вирівнованим з точки зору соціальної, економічної та екологічної стійкості.

У рамках зобов'язань, країни повинні визначити пріоритети для досягнення прогресу, зокрема для тих країн та груп, які найбільше відстають. Основною метою ЦСР є припинити бідність, голод, поширення ВІЛ/СНІДу та дискримінації жінок і дівчат.

Здійснення Цілей сталого розвитку вимагає інноваційних підходів, новітніх технологій та фінансових ресурсів, які стають доступними завдяки спільним зусиллям всього суспільства [43].

Ціль сталого розвитку номер 1: "Подолання бідності" є однією із найважливіших цілей, прийнятих Організацією Об'єднаних Націй у рамках Глобальних цілей сталого розвитку (ЦСР). Ця мета має на меті визначити і скоротити бідність у всіх її формах і забезпечити рівний доступ до ресурсів та можливостей для всіх людей.

Основні аспекти цієї цілі:

1. **Зменшення екстремальної бідності:** Однією з ключових мет цієї цілі є зменшення екстремальної бідності, тобто бідності, коли людина не має коштів навіть на задоволення базових потреб, таких як доступ до їжі, житла та медичної допомоги. Для досягнення цього зазначено, що необхідно добитися того, щоб до 2030 року жодна людина не жила за межами екстремальної бідності.

2. **Соціальне включення:** Ця ціль визнає, що бідність має не тільки економічний аспект, але й соціальний. Соціальне включення означає забезпечення того, щоб усі групи суспільства, включаючи жінок, дітей та інші вразливі групи, мали рівний доступ до можливостей і ресурсів.

3. **Захист праці та пристойна заробітна плата:** Один із способів подолання бідності - це створення якісних робочих місць і забезпечення пристойних заробітних плат для робітників. Це включає в себе питання доступу до освіти та професійного навчання, щоб люди мали можливість здобувати якісні робочі місця.

4. **Соціальні заходи та захист:** Подолання бідності також вимагає наявності соціальних програм та захисту для тих, хто опинився у складних життєвих обставинах. Це може включати в себе допомогу для безробітних, підтримку дітей та сімей, а також медичне обслуговування.

5. **Рівність:** Ще однією важливою складовою цієї цілі є питання рівності. Спрямованість на зменшення бідності повинна враховувати різницю в рівнях доходів і можливостей між різними групами суспільства, забезпечуючи включення всіх громадян у процес досягнення сталого розвитку [43].

Друга ціль сталого розвитку: "Подолання голоду" є однією із ключових цілей, прийнятих в рамках Глобальних цілей сталого розвитку (ЦСР). Ця мета спрямована на забезпечення доступу до належного харчування для всіх людей у всьому світі і подолання голоду у всіх його формах. Основні аспекти цієї цілі включають наступне:

Закінчення голоду: Головною метою цієї цілі є забезпечення того, щоб ніхто не страждав від голоду. Це передбачає забезпечення сталого фізичного та економічного доступу до здорової та належної харчової продукції для всіх людей, незалежно від їхнього соціального стану чи місця проживання.

Збільшення продуктивності сільського господарства: Для подолання голоду необхідно поліпшувати продуктивність сільського господарства та розвивати сільські території. Це включає в себе підтримку малих фермерів, забезпечення доступу до насіння та сільськогосподарської техніки, а також розвиток стійкого сільського господарства.

Усунення втрати харчових продуктів: Велика частина харчових продуктів втрачається на етапі виробництва, зберігання, перевезення та споживання. Це є неефективним та ресурсомістким процесом. Ця ціль покликана зменшити втрати харчових продуктів та підвищити ефективність харчового ланцюга.

Підтримка для малих сільських господарств: Мали сільські господарства є важливим джерелом продукції харчових продуктів у багатьох країнах. Для подолання голоду необхідно підтримувати ці сімейні господарства та забезпечувати їхню стійкість та розвиток.

Природні ресурси та біорізноманіття: Подолання голоду також передбачає збереження природних ресурсів та біорізноманіття. Це включає в себе стале використання землі, води та інших природних ресурсів, а також захист екосистем, які забезпечують продукцію харчових продуктів.

Для досягнення цієї цілі необхідно розробляти та впроваджувати стратегії, спрямовані на збільшення продуктивності сільського господарства, розширення доступу до харчових ресурсів та зменшення втрат харчових продуктів [48].

Третя ціль сталого розвитку: "Забезпечення здоров'я та добробуту" – це одна із ключових цілей, які були ухвалені в рамках Глобальних цілей сталого розвитку (ЦСР). Основна мета цієї цілі полягає в забезпеченні здорового способу життя та загального добробуту для всіх людей у всьому світі. Основні аспекти цієї цілі включають наступне:

1. **Забезпечення загального здоров'я:** Однією з головних мет цієї цілі є зменшення захворюваності та смертності серед населення. Для цього важливо розвивати загальні засади громадського здоров'я, забезпечувати доступ до якісних медичних послуг та ліків, а також попереджати поширення захворювань.

2. **Зменшення дитячої смертності:** Ця ціль спрямована на зниження кількості смертей серед дітей віком до 5 років. Для досягнення цього результату необхідно покращувати якість антенатальної та перинатальної медичної допомоги, забезпечувати імунізацію та доступ до необхідних медичних процедур.

3. **Зменшення захворюваності на ВІЛ/СНІД:** Ця ціль передбачає зниження поширеності ВІЛ/СНІДу, забезпечення доступу до антивірусних ліків та імунізації для запобігання зараженню.

4. **Забезпечення універсального доступу до медичної допомоги:** Для досягнення цієї цілі необхідно забезпечити універсальний доступ до

якісних медичних послуг, включаючи попередження та лікування захворювань, психічного здоров'я та репродуктивного здоров'я.

5. **Зменшення смертності внаслідок небезпечних захворювань:** Ця ціль спрямована на зниження смертності внаслідок небезпечних захворювань, таких як серцево-судинні захворювання, рак та діабет.

Для досягнення цієї цілі необхідно розробляти та впроваджувати програми громадського здоров'я, поліпшувати доступність медичних послуг, популяризувати здоровий спосіб життя та зменшувати вплив небезпечних факторів на здоров'я [49].

Четверта ціль сталого розвитку: "Забезпечення якісної освіти" – це одна із важливих складових Глобальних цілей сталого розвитку (ЦСР), яка спрямована на поліпшення якості освіти та забезпечення доступу до неї для всіх.

Головні аспекти четвертої цілі включають наступне:

1. **Універсальний доступ до освіти:** Основною метою є забезпечення того, щоб всі діти та молодь мали можливість отримати якісну освіту без будь-яких обмежень чи дискримінації.

2. **Забезпечення якості освіти:** Освіта повинна бути якісною, розвивати критичне мислення, креативність та навички, необхідні для сучасного суспільства.

3. **Забезпечення доступу до попередньої, вищої та професійної освіти:** Ця ціль включає в себе забезпечення доступу до освіти на всіх рівнях, включаючи дошкільну, загальну, вищу та професійну освіту.

4. **Сприяння підготовці вчителів:** Вчителі грають ключову роль у забезпеченні якості освіти. Тому ця ціль передбачає підтримку та підготовку вчителів для ефективного навчання.

5. **Зміцнення глобального співробітництва в галузі освіти:** Для досягнення цієї цілі важливо розвивати міжнародне співробітництво та обмін досвідом в галузі освіти.

Досягнення четвертої цілі сталого розвитку сприятиме підвищенню рівня освіти в усьому світі, покращенню можливостей для самореалізації та розвитку особистості, а також сприятиме розвитку суспільства як цілісності [50].

П'ята ціль сталого розвитку: "Гендерна рівність" – це одна із ключових цілей Глобальних цілей сталого розвитку (ЦСР), спрямована на забезпечення рівних прав та можливостей для всіх незалежно від їхньої статі.

Основні аспекти п'ятої цілі включають наступне:

1. **Усунення всіх форм дискримінації щодо жінок і дівчат:** Ця ціль передбачає відмову від будь-якої форми дискримінації, насильства чи нерівного ставлення до жінок і дівчат.

2. **Забезпечення повноцінної участі жінок в усіх сферах суспільства:** Це означає забезпечення участі жінок у прийнятті рішень, економічному розвитку, політиці, освіті та інших сферах життя.

3. **Забезпечення доступу до здоров'я та репродуктивних послуг для жінок і дівчат:** Ця ціль включає в себе забезпечення доступу до сексуального та репродуктивного здоров'я, включаючи послуги планування сім'ї.

4. **Зміцнення ролі жінок у попередженні конфліктів і будівництві**

миру: Жінки грають важливу роль у забезпеченні стабільності, примиренні та вирішенні конфліктів.

5. Забезпечення гендерної рівності в освіті та наукових дослідженнях: Це включає в себе підтримку жінок у науковій діяльності, а також забезпечення рівних можливостей у навчанні для дівчат та хлопців.

Досягнення п'ятої цілі сприятиме покращенню життя жінок та дівчат, підвищенню їхнього соціального статусу, а також сприятиме розвитку суспільства як цілісності, оскільки гендерна рівність впливає на всі сфери життя [51].

Шоста ціль сталого розвитку: "Чиста вода та санітарія" ставить перед собою завдання забезпечити доступ населення до безпечної та доступної води, а також налагодити санітарію і гігієну, щоб забезпечити належну якість життя та покращити гігієнічні умови для всіх.

Основні аспекти шостої цілі включають наступне:

1. **Забезпечення доступу до безпечної та надійної води для всіх:** Ця ціль передбачає забезпечення доступу до якісної питної води для всіх верств населення, зокрема для вразливих груп.

2. **Забезпечення санітарії та гігієни:** Шоста ціль спрямована на покращення санітарних умов, включаючи забезпечення наявності санітарних вузлів та гігієнічних послуг для всіх.

3. **Зменшення забруднення водойм та водних ресурсів:** Ця ціль передбачає прийняття заходів для зменшення забруднення водних джерел та водойм, а також ефективного використання водних ресурсів.

4. **Збереження та відновлення водних екосистем:** Для досягнення цієї цілі важливо зберігати та відновлювати водні екосистеми, такі як болота, річки, озера та морські угіддя.

5. **Підвищення ефективності використання водних ресурсів:** Шоста ціль також передбачає раціональне використання водних ресурсів у всіх сферах діяльності, включаючи сільське господарство, промисловість та міське управління.

Досягнення цієї цілі допоможе запобігти поширенню водяної кризи, поліпшити гігієнічні умови та забезпечити населення чистою водою, що має вирішальне значення для здоров'я та загального розвитку суспільства [52].

Сьома ціль сталого розвитку: "Доступні та чисті джерела енергії" ставить перед собою завдання забезпечити доступ населення до надійних, стійких та доступних джерел енергії, одночасно зменшуючи негативний вплив на довкілля та борючись із зміною клімату. Основні аспекти сьомої цілі включають наступне:

1. **Забезпечення доступу до енергії для всіх:** Ця ціль передбачає забезпечення доступу до доступних та надійних джерел енергії для всього населення, включаючи групи з обмеженими можливостями та тих, хто знаходиться в уразливому становищі.

2. **Збільшення частки використання відновлюваних джерел енергії:** Сьома ціль підтримує перехід до використання відновлюваних джерел енергії, таких як сонячна та вітрова енергія, з метою зменшення використання

традиційних джерел, які викидають вуглець у атмосферу.

3. **Зменшення енергоспоживання:** Ціль також передбачає підвищення енергоефективності у всіх сферах, щоб зменшити загальне споживання енергії та знизити негативний вплив на довкілля.

4. **Забезпечення стійкої інфраструктури:** Створення інфраструктури, яка б забезпечувала надійність та доступність енергопостачання для всіх.

5. **Зменшення викидів парникових газів:** Досягнення цієї цілі передбачає зменшення викидів парникових газів, пов'язаних із виробництвом та використанням енергії, щоб боротися із зміною клімату.

Забезпечення доступу до чистих істочників енергії має велике значення для зменшення бідності, підвищення якості життя та боротьби зі зміною клімату. Досягнення сьомої цілі сприятиме створенню стійкого та чистого майбутнього для всього населення планети [53].

Восьма ціль сталого розвитку: "Гідна праця та економічний зріст" має на меті створити гідні умови праці для всіх людей та забезпечити стійкий економічний зріст. Основні аспекти восьмої цілі включають наступне:

1. **Стійке економічне зростання:** Ця ціль прагне досягти стійкого та інклюзивного економічного зростання, що сприятиме покращенню якості життя та добробуту.

2. **Повна зайнятість:** Восьма ціль передбачає створення умов для повнотрудової зайнятості всього населення, включаючи жінок та молодь.

3. **Гідні умови праці:** Важливим аспектом цієї цілі є забезпечення гідних та безпечних умов праці для всіх працівників. Це включає в себе захист прав працівників та заборону дитячої праці.

4. **Зменшення нерівності:** Восьма ціль покликана зменшити нерівність в оплаті праці та розподілі доходів. Важливо, щоб економічний зріст приносив користь усім верствам суспільства.

5. **Підтримка малого та середнього бізнесу:** Для досягнення цієї цілі важливо сприяти розвитку малого та середнього бізнесу, який є важливим джерелом робочих місць та інновацій.

6. **Стійка споживча поведінка:** Восьма ціль також включає в себе заохочення стійкої споживчої поведінки та оптимізацію використання ресурсів.

Досягнення восьмої цілі сталого розвитку веде до покращення якості життя, зменшення нерівності та створення стійкого економічного зростання. Вона сприяє побудові справедливого суспільства, де кожна людина має можливість отримати гідну роботу та реалізувати свій потенціал [54].

Дев'ята ціль сталого розвитку ООН, "Інновації та інфраструктура," ставить перед собою завдання забезпечити стале, надійне, сталої якості та рівне доступ до інфраструктури та сприяти інноваціям. Ця ціль визнає ключову роль інфраструктури і технологічних інновацій у стимулюванні економічного зростання, соціального розвитку та розв'язанні важливих глобальних проблем.

Головні аспекти 9 цілі:

1. **Сталість інфраструктури:** Ця ціль покликана забезпечити стійкість інфраструктури в усіх країнах, зокрема у розвиваючихся регіонах, де

інфраструктура може бути вразливою перед природними катастрофами та іншими небезпеками.

2. **Доступ до інфраструктури:** Дев'ята ціль спрямована на забезпечення доступу всіх громадян до інфраструктури, такої як транспорт, енергетика, вода та санітарія. Це означає, що ніхто не повинен бути виключений із можливості користуватися необхідними інфраструктурними послугами.

3. **Інновації та технології:** Ця ціль покликана стимулювати інновації та розвиток нових технологій, особливо в розвинених країнах. Інновації в різних сферах, від здоров'я та освіти до промисловості та сільського господарства, можуть поліпшити якість життя і сприяти сталому розвитку.

4. **Стійке виробництво та інфраструктура:** Дев'ята ціль також включає в себе завдання покращення якості інфраструктури, щоб зменшити негативний вплив на навколишнє середовище та підтримувати стале виробництво.

5. **Укріплення резилієнтності населення:** В контексті зміни клімату та зростаючих ризиків важливо зміцнювати резилієнтність населення через покращення інфраструктури, що витримає негоду та інші кризові ситуації.

9 ціль сприяє покращенню життя людей через розвиток інфраструктури та інновацій та є важливою складовою глобальної стратегії сталого розвитку. Належне забезпечення інфраструктурою та постійний розвиток технологій можуть позитивно вплинути на економічне та соціальне благополуччя усього світу.

Десята ціль сталого розвитку ООН, "Зменшення нерівності," покликана забезпечити соціальну, економічну та політичну інклюзію всіх людей, без винятку. Головна мета цієї цілі полягає в тому, щоб зменшити нерівність між різними групами населення, які можуть бути обмежені в доступі до ресурсів та можливостей.

Основні аспекти 10 цілі:

1. **Економічна нерівність:** Ця ціль спрямована на зменшення рівня економічної нерівності, забезпечення тільки необхідного збагачення для всіх і збалансованого розподілу доходів.

2. **Соціальна включеність:** Десята ціль покликана включити всі соціальні групи, незалежно від статусу, раси, віку, інвалідності та інших факторів, до економічного та суспільного життя.

3. **Політична участь:** Зменшення нерівності також передбачає забезпечення рівних можливостей для політичної участі і впливу на прийняття рішень. Це означає, що всі громадяни повинні мати можливість брати участь у формуванні політики та використовувати свій голос у виборчих процесах.

4. **Рівні права на ресурси:** Ця ціль спрямована на забезпечення рівних прав на землю, воду, енергію та інші ресурси. Це означає захист прав корінних народів і бідних спільнот на доступ до природних ресурсів.

5. **Спеціальний фокус на уразливих групах:** Десята ціль приділяє особливу увагу уразливим групам, таким як діти, інваліди, мігранти та інші, які можуть бути особливо піддані ризику нерівності.

Зменшення нерівності є ключовим аспектом сталого розвитку, оскільки нерівність може призвести до соціальних конфліктів, нестабільності та негативного впливу на економічний розвиток. Десята ціль наголошує на тому, що стале соціальне та економічне благополуччя можливе тільки в умовах справедливості та рівності для всіх.

Одинадцята ціль сталого розвитку ООН, "Створення сталого міст і сприяння інклюзивному та сталому індустріальному розвитку," має на меті забезпечення доступності інфраструктури, сталого економічного зростання і вдосконалення промисловості в умовах дотримання принципів сталого розвитку.

Основні аспекти 11 цілі:

1. **Доступність інфраструктури:** Ця ціль спрямована на забезпечення доступності інфраструктури для всіх мешканців міст, зокрема транспорту, житла, водопостачання, каналізації, електроенергії та інтернету.

2. **Зростання сталості міст:** Важливо забезпечити стале економічне зростання в містах, що включає розвиток інфраструктури, створення робочих місць і забезпечення підприємництва.

3. **Зниження негативного впливу промисловості:** Ця ціль ставить перед собою завдання зменшення негативного впливу промисловості на довкілля та здоров'я мешканців міст. Це включає зменшення забруднення повітря, води та ґрунту, а також раціональне використання ресурсів.

4. **Інклюзивний розвиток:** Забезпечення інклюзивного розвитку означає включення всіх груп населення у процес сталого розвитку міст. Спеціальний акцент робиться на захисті прав корінних народів та вразливих груп.

5. **Збільшення громадського транспорту:** Заохочення використання громадського транспорту та зменшення використання приватних автівок може сприяти зменшенню заторів, забруднення повітря та покращенню якості життя.

Створення сталого міста передбачає інтеграцію принципів сталого розвитку в управління містами, розвиток інфраструктури та забезпечення якісного життя для мешканців. Звернення уваги на ефективну урбанізацію та інклюзивний розвиток міст має важливе значення для досягнення сталого розвитку світу.

Дванадцята ціль сталого розвитку ООН, "Взаємодія для досягнення цілей," покликана забезпечити партнерство та співпрацю між різними суб'єктами для виконання всіх інших 16 цілей сталого розвитку. Ця ціль акцентує на необхідності глобальної кооперації, включаючи партнерство між урядами, громадськими організаціями, приватним сектором і громадськістю.

Основні аспекти 12 цілі:

1. **Глобальне партнерство:** Різні країни, організації та суб'єкти повинні співпрацювати для виконання цілей сталого розвитку. Це включає технологічний обмін, фінансову допомогу, обмін досвідом і знаннями.

2. **Міжнародна торгівля:** Розвиток справедливої та рівноправної міжнародної торгівлі сприяє економічному росту і зменшенню бідності в країнах. Партнери мають підтримувати торгові угоди, які сприяють розвитку.

3. **Фінансова допомога:** Розвинені країни мають надавати фінансову підтримку країнам, що розвиваються, для виконання цілей сталого розвитку. Це включає офіційну розвиткову допомогу (ОРД), інвестиції та фінансові механізми.

4. **Технологічний обмін:** Передача технологій та знань з розвинених країн до країн, що розвиваються, допомагає покращити умови життя та прискорити досягнення цілей.

5. **Координація управління:** Спільна робота урядів та інших суб'єктів управління є важливою для ефективного виконання цілей сталого розвитку. Ця ціль підтримує кращу координацію та партнерство в сфері управління.

Дванадцята ціль сталого розвитку підкреслює, що для досягнення амбіційних цілей всі інші цілі повинні виконуватися через спільний зусилля та співпрацю. Партнерство та взаємодія різних суб'єктів грають важливу роль у глобальному розвитку та зміцненні міжнародних зв'язків.

Тринадцята ціль сталого розвитку ООН, "Подолання зміни клімату," спрямована на важливе завдання зменшення впливу зміни клімату на наше середовище та суспільство. Зміна клімату є однією з найбільших глобальних проблем нашого часу і може мати серйозні наслідки для екосистем, економіки та загального благополуччя населення планети.

Основні аспекти 13 цілі:

1. **Зменшення викидів парникових газів:** Ключовою метою є зменшення викидів парникових газів, таких як вуглекислий газ (CO₂), метан і діоксид азоту. Це досягається шляхом ефективного використання ресурсів, розвитку чистих технологій і споживання менше вуглеводнів.

2. **Адаптація до зміни клімату:** Країни повинні розвивати стратегії адаптації до зміни клімату, оскільки зміни вже відбуваються. Це включає заходи для захисту від природних лих і підвищення стійкості суспільства до екстремальних погодних умов.

3. **Збереження екосистем:** Важливим аспектом є збереження лісів, водних ресурсів і біорізноманітності. Це допомагає зменшити викиди газів і зберегти екосистеми, які виконують важливу роль у поглинанні вуглекислого газу.

4. **Свідомість і освіта:** Громадяни повинні бути освічені щодо зміни клімату і способів подолання її наслідків. Освіта та інформаційні кампанії є важливими для залучення суспільства до боротьби зі зміною клімату.

5. **Міжнародна співпраця:** Зміна клімату - це глобальна проблема, і її вирішення вимагає спільних зусиль всіх країн. Міжнародні домовленості, такі як Паризька угода, грають ключову роль у координації заходів.

Тринадцята ціль сталого розвитку визнає необхідність термінових дій для захисту клімату та забезпечення сталого майбутнього для всього світу. Зменшення впливу зміни клімату сприятиме збереженню природи та покращенню умов життя людей.

Чотирнадцята ціль сталого розвитку ООН, "Зниження забруднення води та збереження морських та водних ресурсів," ставить перед собою завдання покращення якості води, що включає в себе зменшення забруднення водних

ресурсів та ефективно використання цих ресурсів для забезпечення сталого розвитку.

Головні аспекти чотирнадцятої цілі:

1. **Зменшення забруднення води:** Ця ціль вимагає зниження викидів забруднюючих речовин у водні джерела, включаючи річки, озера та моря. Це стосується як промислового, так і побутового сміття.

2. **Забезпечення доступу до чистої води для всіх:** Ця ціль покликана гарантувати доступ до безпечної та доступної питної води для всіх громадян. Це особливо важливо в країнах, де бракує водних ресурсів.

3. **Захист морських та водних екосистем:** Збереження морських ресурсів та біорізноманітності водних екосистем відіграє ключову роль у збереженні морських ресурсів і забезпеченні стійкості морського середовища.

4. **Стимулювання ефективного використання водних ресурсів:** Важливо раціонально використовувати водні ресурси в сільському господарстві, промисловості та комунальному господарстві, щоб забезпечити їхню доступність для майбутніх поколінь.

5. **Міжнародна співпраця:** Забезпечення якості води та збереження морських ресурсів - це завдання, яке стосується усіх країн та потребує спільних зусиль. Міжнародна співпраця важлива для досягнення цієї цілі.

Чотирнадцята ціль сталого розвитку визнає критичне значення водних ресурсів для життя на Землі. Зменшення забруднення води та збереження морських та водних екосистем сприятиме збереженню водних ресурсів та створить сприятливі умови для життя нашої планети.

П'ятнадцята ціль сталого розвитку ООН, "Захист екосистем суходолу, керування їми стійко та відновлювано," спрямована на збереження та налагодження взаємодії між людьми та природою на суходолі. Ця ціль акцентує на необхідності збереження природних екосистем та біорізноманітності, керування земельними ресурсами та боротьби з пустелюванням та втратою ґрунтів. Основні аспекти п'ятнадцятої цілі включають:

1. **Збереження біорізноманітності:** Ціль передбачає збереження та відновлення біорізноманітності, включаючи загрожені види та природні екосистеми.

2. **Керування лісами:** Важливо зберігати ліси та збалансовано використовувати їхні ресурси, щоб запобігти лісозаготівлі та знищенню лісових екосистем.

3. **Запобігання пустелюванню та втраті ґрунтів:** Пустелювання та ерозія ґрунтів є серйозними проблемами. Ця ціль включає в себе заходи для збереження та відновлення ґрунтів та запобігання розповсюдженню пустелювання.

4. **Збереження та відновлення екосистем:** Важливо зберігати різноманітні екосистеми, включаючи гори, річки та інші природні об'єкти.

5. **Сприяння стійкому та відновлюваному використанню землі:** П'ятнадцята ціль спонукає до ефективного використання землі, зокрема в сільському господарстві, та раціонального використання ресурсів суходолу.

Захист екосистем суходолу є ключовим для сталого розвитку, оскільки

вони забезпечують багато важливих ресурсів, включаючи продовольство, воду та біорізноманітність. Завдяки цій цілі мають зменшитися втрати біорізноманітності та забезпечиться стійке управління природними ресурсами суходолу.

Шістнадцята ціль сталого розвитку ООН, "Забезпечення миру, справедливості та сильних інституцій," спрямована на підтримку миру, справедливості, сильних інституцій та зниження насильства в усьому світі. Ця ціль включає важливі аспекти, спрямовані на створення стійкого та безпечного середовища для людей та сприяння правам людини. Основні складові шістнадцятої цілі включають:

1. **Зниження насильства і злочинності:** Ціль передбачає зменшення насильства, злочинності та корупції в усіх їхніх формах.

2. **Забезпечення справедливості та відкритості:** Важливо забезпечити рівний доступ до правосуддя та підтримувати відкриті інституції, що зменшує корупцію та підвищує довіру до держави.

3. **Забезпечення миру та стабільності:** Ціль спонукає до подолання конфліктів, міжнародних суперечок та забезпечення миру та стабільності на рівні країн та регіонів.

4. **Сильні інституції:** Для досягнення цілей сталого розвитку потрібні сильні інституції, які здатні забезпечити права людини, правосуддя та справедливості.

5. **Участь громадян:** Важливо враховувати думку та участь громадян в процесах управління та прийняття рішень.

Ця ціль має на меті забезпечити, щоб люди в усьому світі жили в стабільних і мирних суспільствах, де їхні права та свободи захищені, а суспільні інституції діють справедливо та ефективно. Шістнадцята ціль спонукає до подолання конфліктів, насильства та нерівності, створення стійких та ефективних інституцій та підтримку принципів правосуддя та справедливості. Вона також наголошує на важливості включення громадян у процеси управління та прийняття рішень, щоб забезпечити кращу якість життя та гармонію в суспільствах.

Сімнадцята ціль сталого розвитку ООН, "Партнерство для досягнення цілей," визначає важливість міжнародного та внутрішнього партнерства як засобу досягнення всіх інших цілей сталого розвитку. Ця ціль передбачає співпрацю країн, бізнесу, громадянського суспільства та інших груп для реалізації амбіційних цілей.

Сімнадцята ціль включає в себе наступні ключові аспекти:

1. **Міжнародне партнерство:** Для досягнення цілей сталого розвитку потрібно партнерство між країнами та міжнародними організаціями. Ця ціль надає важливість спільним зусиллям на глобальному рівні.

2. **Мобілізація фінансування:** Для фінансування проєктів сталого розвитку важливо мобілізувати ресурси, включаючи публічні, приватні та інші джерела фінансування.

3. **Сприяння науці та технологіям:** Сімнадцята ціль спонукає до обміну знаннями та технологіями між країнами з метою підтримки сталого

розвитку.

4. **Забезпечення доступу до ресурсів:** Ця ціль включає в себе забезпечення доступу до морського простору, ринків та інших ресурсів для розвинених та розвиваються країн.

5. **Зміцнення управління та координації:** Для успішного досягнення цілей сталого розвитку важлива ефективність управління та координація дій між всіма учасниками.

6. **Звітність та оцінка:** Важливо встановити системи звітності та оцінки досягнень у виконанні цілей сталого розвитку.

Ця ціль підкреслює, що досягнення всіх інших цілей сталого розвитку залежить від співпраці та партнерства між усіма зацікавленими сторонами. Вона визначає, що виконання амбіційних цілей потребує об'єднаних зусиль та співпраці на глобальному, регіональному та національному рівнях.

Цілі сталого розвитку, визначені Організацією Об'єднаних Націй, є дуже доцільними та необхідними інструментами для побудови кращого та стабільнішого світу. Світ стикається із численними глобальними проблемами, такими як бідність, голод, нерівність, зміни клімату, екологічні кризи, соціальні конфлікти та багато інших викликів. Ці цілі сталого розвитку надають чіткий план дій для урядів, підприємств, громадянського суспільства та всіх учасників суспільства для того, щоб спільно працювати над подоланням цих проблем.

Доцільність цих цілей виявляється в їхньому комплексному підході, який поєднує соціальні, економічні та екологічні аспекти сталого розвитку. Вони наголошують важливість збалансованого розвитку, який забезпечує не тільки економічний зріст, але й добробут громадян та збереження природи для майбутніх поколінь. Крім того, ці цілі враховують нерівності між країнами та прагнуть зменшити їх шляхом міжнародного партнерства та спільних зусиль.

Однак досягнення цих цілей вимагає постійної роботи та зобов'язання всіх учасників суспільства. Ключовою складовою успіху є свідомість громадян щодо цих цілей та їх активна участь у виконанні. Правильне впровадження цілей сталого розвитку може принести численні користі як національним спільнотам, так і світові в цілому.

Зрештою, цілі сталого розвитку є важливим інструментом для вирішення найважливіших проблем сучасності, і їх доцільність і необхідність важко переоцінити. Вони створюють можливість для покращення якості життя людей, збереження планети та побудови більш справедливого та стабільного світу.

Тема 3. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

3.1. Сутність поняття «нефінансова звітність».

3.2. Методи формування нефінансової звітності.

3.3 Роль нефінансової звітності для підприємства: переваги та недоліки.

Дослідженням сутності поняття “нефінансова звітність” займаються багато

вчених-економістів. Визначення поняття “нефінансова звітність” зустрічається у багатьох вчених.

Нефінансова звітність сприяє більш успішному і сталому розвитку організації завдяки своєчасному задоволенню інформаційних потреб зацікавлених сторін з економічних, соціальних та екологічних питань [2].

Уведення в нефінансову звітність не тільки якісних, а й кількісних показників, які б вимірювали результативність інвестицій у людський капітал та вплив від реалізації цих заходів, - один із важливих кроків у вдосконаленні нефінансової звітності, оскільки в більшості українських звітів переважає їх описовість [4, с. 129].

Нефінансова звітність - це публічний інструмент інформування акціонерів, співробітників, партнерів, клієнтів, суспільства (стейкхолдерів) про те, як і якими темпами підприємство реалізує закладені в його стратегічних планах розвитку цілі щодо економічної стійкості, соціального благополуччя та екологічної стабільності суспільства [5].

Нефінансова звітність надає релевантні дані про етику бізнесу, ділову стратегію, участь у соціальній та екологічній політиці розвитку суспільства й економіки відповідно до різної методики і форми розкриття інформації [6, с. 98].

Нефінансову звітність розглядають як важливий елемент системи управління, підвищення інформаційної прозорості та інструмент діалогу зі стейкхолдерами, тому все більше компаній у світі та в Україні долучаються до сучасних трендів і складають нефінансові звіти [7, с. 212].

В. Воробей, І. Журовська визначають: Нефінансова звітність - це документально оформлена сукупність даних комерційної організації, що відображає середовище існування компанії, принципи та методи її співпраці з групами впливу, результати її діяльності в економічній, соціальній та екологічній сфері життя суспільства [8, с. 6].

Нефінансова звітність - це інструмент соціально відповідального бізнесу, який надає інформацію про вплив компанії на суспільство, економіку та навколишнє середовище, описуючи діяльність компанії у відповідному суспільному контексті [10, с. 31].

В найбільшій кількості досліджених літературних джерел поняття “нефінансова звітність” визначається як інструмент задоволення інформаційних потреб зацікавлених сторін щодо економічних, соціальних та екологічних показників.

3.2. Методи формування нефінансової звітності

У світовій практиці існує три форми формування нефінансової звітності:

1) Довільна форма. Звіти у довільній формі складаються у вигляді буклетів або розміщуються на веб-сайтах та містять інформацію про соціальні та природоохоронні програми компаній (наприклад, доброчинність).

2) Комплексні звіти. У звіті висвітлюється діяльність компанії з трьох точок зору: економічних результатів діяльності - фінансово-економічні і

виробничі показники; екологічних результатів діяльності - вплив основної діяльності на довкілля і здоров'я людей; соціальних результатів діяльності - широкий спектр інформації, яка стосується діяльності компанії щодо своїх працівників, клієнтів, місцевих громад, інших цільових аудиторій та суспільства в цілому.

3) Стандартизовані звіти. Звіти складаються на основі вимог і принципів міжнародних стандартів. Такі форми мають певні переваги над попередніми, які полягають у можливостях порівняння з звітами інших компаній, що дає можливість визначення соціального рейтингу компанії та визнання її у міжнародній діловій спільноті [11].

Та все ж найпоширенішою формою звітності, яку використовують більшість українських компаній, що позиціонуються як соціально орієнтовані, є довільна. Вона зводиться до випуску барвистих буклетів про благодійні програми, підтримку освіти, охорони здоров'я, культури і спорту тощо.

Ця форма є зручною для компанії, але значним її недоліком є неможливість верифікації звіту, а також порівняння його з іншими подібними документами. Такі недоліки не дозволяють отримати вигоди від соціального звітування, оскільки не визнаються вітчизняними та міжнародними організаціями, зазвичай призначаються виключно для зовнішньої аудиторії, тому передбачають проведення соціального аудиту – аналізу ефективності соціальних програм компанії і перевірки їх відповідності вибраним стандартам.

Стандартизований звіт є ґрунтовним документом, визнаним в міжнародному співтоваристві (незалежно від назви), оскільки служить інформаційним віддзеркаленням діяльності господарюючої структури у сфері корпоративної відповідальності і сталого розвитку, та формується на основі систематичної внутрішньої і зовнішньої звітності. Спектр питань такої звітності може впливати на вартість бізнесу, ухвалення суттєвих для нього рішень заінтересованими сторонами.

Основні питання, які відображаються у звіті, є: внесок компанії в економіку країни і регіонів присутності, екологія, етичні питання ведення бізнесу, підтримка місцевих співтовариств, персоналу, а також корпоративна філантропія. Найпоширенішими стандартами нефінансової звітності є ISO 14000, Social Accountability 8000 (SA 8000), Account Ability 1000 (AA 1000), проект Міжнародного стандарту із соціальної відповідальності ISO 26000 і Global Reporting Initiative (GRI). Достатньо популярними у бізнес-колах є принципи соціальної відповідальності, розроблені за сприяння

Організації Об'єднаних Націй. Global Reporting Initiative (GRI) заснована в 1997 році. В основі даного підходу лежить концепція сталого розвитку, тобто пошук та встановлення балансу між потребами нинішнього покоління в економічному добробуті, сприятливому навколишньому середовищі і соціальному добробуті та аналогічними потребами майбутніх поколінь. Підготовка звітності у сфері сталого розвитку має на меті аналіз економічного, екологічного і соціального впливу діяльності господарюючої структури, а також її продукції чи послуг, на зовнішнє середовище [12].

Виходячи із означених переваг, нами пропонуються рекомендації із

підготовки та поширення нефінансового звіту, розроблені на основі положень GRI. При цьому доцільно врахувати галузеві особливості функціонування підприємств нафтогазового комплексу, а також те, що звіт буде розроблятися на рівні підприємства і поширюватись серед його стейкхолдерів. Ця особливість дещо спрощує структуру та підходи до соціального звітування. Отже, основними складовими елементами звіту за обраним стандартом GRI є:

- 1 – Характеристика організації (опис підприємства та його стратегії);
- 2 – Інформація про підходи до управління;
- 3 – Показники результативності у сфері економічної, екологічної та соціальної діяльності підприємства.

Важливо розуміти, що розкриття зазначеної інформації повинно бути спрямоване на інтереси стейкхолдерів. Тобто:

– Показники, обрані для характеристики економічної діяльності мають характеризувати вплив організації на економічне становище заінтересованих осіб (зокрема, місцевої громади), а також загалом на стан економічної системи місцевого рівня. Показники GRI повинні відображати аспекти економічної результативності на ринках присутності та непрямого економічного впливу. Наприклад, для підприємств нафтогазового комплексу Івано-Франківської області, які у багатьох випадках обумовили утворення населених пунктів, доцільно вказати обсяги податкових надходжень до місцевих бюджетів, їх частку у загальній сумі надходжень, кількість зайнятих на даному підприємстві працівників із членів місцевої громади, рівень середньої заробітної плати, порівняння його із цим показником на території функціонування тощо.

– Екологічна діяльність пов'язана із впливом підприємства (організації) на живі та неживі природні системи, включаючи екосистеми, землю, повітря і воду. В свою чергу, при звітуванні підприємство може розкрити технологічні особливості використання природних ресурсів, а також здійснення викидів і нагромадження відходів. Надати інформацію про відповідність основної діяльності екологічним вимогам та інші загальні аспекти. Важливо, щоб інформація, надана у соціальному звіті, відповідала викладеній і екологічних паспортах відповідних територій, а також для підприємств нафтогазового комплексу доцільно, щоб у соціальних звітах наводилась інформація про заходи, спрямовані на зменшення негативних екологічних наслідків діяльності підприємства.

– Соціальна діяльність виражає вплив господарюючої структури на соціальні системи, в рамках яких вона функціонує. Показники нефінансового звіту, які характеризують соціальну результативність діяльності підприємства, мають описувати такі напрямки, як організація праці та створення гідних її умов, 9 права людини, заходи, спрямовані на сприяння соціально-економічному розвитку місцевої громади, відповідальність за якість продукції, виконаних робіт, наданих послуг тощо.

При характеризуванні соціально відповідальної діяльності підприємств нафтогазового комплексу доцільно вказувати обсяги виділених соціальних інвестицій, об'єкти інвестування, обсяг фінансової та волонтерської участі у проектах, що реалізуються та території господарювання підприємства, обсяги

сприяння стратегічним напрямкам розвитку місцевих громад тощо [12].

3.3 Роль нефінансової звітності для підприємства: переваги та недоліки

Як і будь який інший інструмент управління, нефінансова звітність повинна нести вигоди для компанії. Важливо розуміти, що вигоди від нефінансової звітності тісно пов'язані з вигодами від ведення бізнесу в соціально відповідальний спосіб та від бізнес-процесів, вибудованих навколо нефінансової звітності.

Нефінансова звітність допомагає компанії розбудувати процес управління СВБ. Під час підготовки звіту компанія отримує можливість проаналізувати власну стратегію, провести об'єктивну оцінку нефінансових ризиків, залучити менеджерів, відповідальних за функціональні напрямки, до визначення ролі та оцінки впливу компанії на суспільство.

За вмілого використання звітування здатне стати інструментом стратегічного планування діяльності компанії. Нефінансова звітність буде довіру до компанії з боку різних груп впливу. Для працівників компанії соціальна звітність є значним стимулом і доказом статусності роботи, роз'яснюючи соціальну вагу їхньої роботи.

Звітність також допомагає компанії у розбудові іміджу відповідального роботодавця, зокрема серед молодих спеціалістів. Неурядові організації, бізнес-партнери, державні органи, споживачі певною мірою також формують своє ставлення до компанії з врахуванням наявності та змісту нефінансової звітності. Нефінансова звітність може опосередковано сприяти створенню партнерств, зокрема міжсекторних. Наявність нефінансової звітності підвищує шанси компанії стати партнером значущих інституцій, зокрема міжнародних.

Нефінансова звітність підвищує прозорість компанії. Наявність нефінансової звітності поряд із фінансовою дозволяє зацікавленим особам отримувати інформацію про соціальні та екологічні аспекти діяльності компанії в комплексі з інформацією про економічні результати. Це дозволяє ефективно оцінювати ризики бізнесу (зокрема довгострокові), що стає важливим фактором оцінки діяльності компаній з боку акціонерів, інвесторів та кредиторів.

Наявність нефінансової звітності за певних умов може дозволити збільшити капіталізацію компанії, зменшити вартість фінансового ресурсу або продовжити термін залучення фінансових ресурсів. Звітування підвищує готовність компанії до роботи на інших ринках. Наявність нефінансової звітності у компанії, зокрема з українським капіталом, є сигналом про її зрілість, що у багатьох випадках стає у нагоді під час виходу на ринки інших країн.

Розробка та впровадження бізнес-процесу нефінансового звітування дозволяє компанії бути організаційно спроможною до роботи на ринках, де питання соціальної відповідальності бізнесу можуть мати більше значення, ніж в Україні. Зокрема в деяких країнах ЄС нефінансова звітність є обов'язковою (Франція, Данія та ін.), а групи впливу (неурядові організації, інвестори, ЗМІ)

активно відслідковують нефінансові аспекти діяльності компаній.

Також компанії, які звітують щодо нефінансових аспектів діяльності, отримують переваги під час процедур державних закупівель та/або впровадженні державних програм і проєктів. А отже, для них нефінансова звітність є істотним фактором конкуренції. Нефінансова звітність зміцнює ділові відносини та сприяє розширенню ринків. Ефективна комунікація з бізнес-партнерами дозволяє компанії отримати репутаційні вигоди як прозорої і відкритої до співпраці через встановлення чітких вимог до контрагентів та відкритості щодо принципів своєї роботи.

Міжнародні компанії все активніше виставляють вимоги щодо соціальних та екологічних аспектів діяльності своїх постачальників. Наявність нефінансової звітності дозволяє українським компаніям зберегти та розширити бізнес з транснаціональними компаніями та вийти на ринки, де СВБ є фактором конкурентної боротьби (високі вимоги від споживачів) і які, як правило, мають вищу рентабельність. Окрім вигод, нефінансова звітність також несе в собі певні ризики, про які компаніям варто знати:

1. Можлива критика.

Нефінансова звітність готується для діалогу із освіченою аудиторією, яка вимагає як позитивну, так і негативну інформацію про діяльність компанії. Готуючи звіт, компанія має бути готовою до вимог від груп впливу надати інформацію про негативні аспекти діяльності. Компанія повинна вміти сприймати конструктивну критику і ефективно впроваджувати зворотний зв'язок у систему ухвалення рішень. Нефінансова звітність не є виключно додатковим інструментом корпоративного PR – подібне сприйняття наражає компанію на критику від значної кількості фахівців, учасників ринку СВБ, особливо на міжнародному рівні.

2. Ресурсозатратність.

Підготовка повноцінного звіту про соціальну відповідальність вимагає висококваліфікованих людських ресурсів, внутрішньокорпоративних систем (часом додаткових), налагодження нового бізнес-процесу всередині компанії тощо. Амбіції щодо підготовки нефінансового звіту мають відповідати можливостям компанії на даному етапі та рівню загального корпоративного розвитку. Використання спрощених форм нефінансової звітності може краще відповідати потребам і можливостям компанії на певному етапі.

3. Достовірність даних.

Кожна цифра та твердження у нефінансовій звітності мають відповідати дійсності. Неправдиві дані можуть бути виявлені та опинитись на шпальтах газет та у соціальних мережах. Це також може спричинити проблеми наступного разу, коли компанія готуватиме нефінансовий звіт, адже буде унеможливлена порівняльність даних. Саме тому потрібно бути спроможним надавати та підтверджувати реальні дані [13].

Тема 4. МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

- 1. Форми подання фінансової звітності**
- 2. Стандарти, якими регулюється методика формування нефінансової звітності**
- 3. Етапи підготовки та формування нефінансового звіту.**
- 4. Обліково-інформаційним забезпеченням нефінансового звітування та головні аспекти нефінансового звіту**

4.1 Форми подання фінансової звітності

В Україні станом на сьогодні нефінансова звітність знаходиться на етапі активного розвитку. Така звітність виступає ефективним інструментом для проведення внутрішньої та зовнішньої оцінки результатів діяльності підприємств, основою для розробки стратегічних програм та проєктів. Нефінансової звітності створює можливості для оцінки ефективності управління підприємством за інтелектуальними, екологічними та соціальними складовими, а також використання людського капіталу з огляду на їх взаємозалежність та значення для досягнення основної мети

Нефінансова звітність – це документально оформлена сукупність даних комерційної організації, що відображає середовище існування компанії, принципи та методи співпраці з групами впливу, результати діяльності компанії в економічній, соціальній та екологічній сфері життя суспільства [1].

Нефінансова звітність розкриває соціальну, екологічну, інноваційну та інші не виробничі сфери діяльності підприємства.

Існує три форми для формування нефінансової звітності:

1) Довільна форма - у вигляді буклетів, розміщуються на веб-сайтах та відображають інформацію про соціальні та природоохоронні програми компаній.

2) Комплексні звіти - висвітлюється діяльність компанії з трьох точок зору:

- *економічних результатів діяльності* - фінансово-економічні і виробничі показники;

- *екологічних результатів діяльності* - вплив основної діяльності на довкілля і здоров'я людей;

- *соціальних результатів діяльності* - інформація, що стосується діяльності компанії щодо своїх працівників, клієнтів, місцевих громад, інших цільових аудиторій та суспільства в цілому.

3) Стандартизовані звіти - складаються на основі принципів та вимог міжнародних стандартів.

4.2 Стандарти, якими регулюється методика формування нефінансової звітності

Методичною основою формування нефінансової звітності можуть бути наступні стандарти:

— **GRI**, в якому розкриваються:

- соціальні та екологічні проекти,
- стратегії розвитку,
- показники результативності,
- інформація про вплив на соціальні системи,
- відповідність екологічним вимогам та використання ресурсів,
- підходи до організації праці,
- відповідальність за продукцію, послуги та т. п.;

— **звіт з прогресу або про виконання принципів Глобального Договору ООН**, що складається для розкриття виконання підприємством зобов'язань соціальної відповідальності;

— **SA 8000**, що орієнтований на дотримання екологічних норм та трудового законодавства; базується на принципах 11 конвенцій МОП, Конвенції ООН з прав дитини й Всесвітньої декларації прав людини та містить вимоги відносно свободи об'єднань та прав на колективний договір, нормування часу роботи, стандартів безпеки та здоров'я персоналу, віку, необхідного для залучення до праці, заробітної плати, систем управління;

— **AA 1000 (Account Ability)** – орієнтований на співпрацю організації зі стейкхолдерами, розуміння проблем стійкості, призначений для вимірювання результатів діяльності компаній з позицій етики, наводить набір критеріїв, за якими здійснюється соціально-етичний аудит;

— **стандарти ISO 14000** орієнтовані не на кількісні показники (обсяг викидів, концентрації речовини) і технології (вимога використовувати чи ні певні технології, використовувати «якнайкращу доступну технологію»). Предмет стандартів – система екологічного менеджменту. Їх положення полягають у необхідності введення і дотримання процедур, підготовці певних документів, призначенні відповідального за певну область. ISO 14000 не містить «абсолютних вимог» до дій підприємства на навколишнє середовище, виняток – необхідність оголошення підприємством прагнення відповідати національним стандартам у спеціальному документі;

— **стандарти Sunshine** започатковують принципи надання відомостей для щорічної публікації у «Корпоративному звіті для зацікавлених сторін» та стосуються працівників (зайнятість, безпека та охорона здоров'я), клієнтів (продукція, послуги), місцевих громад, широких кіл [2].

Найпоширенішими стандартами у світі, згідно з вимогами яких готують нефінансову звітність, є GRI . Стандарти звітності щодо сталого розвитку GRI розробляються з урахуванням справжніх внесків зацікавлених сторін та закріплені у суспільних інтересах.

Поряд з стандартами GRI ще існують інші стандарти і звіти, які набирають швидкої популярності: міжнародні стандарти IIRC та стандарти SASB.

Місія IIRC (International Integrated Reporting Council) полягає у створенні інтегрованої звітності щодо основної ділової практики як норми в державному та приватному секторах. Тобто інтегрований (комплексний) звіт передбачає стислий виклад того, як стратегія, управління, продуктивність та перспективи організації в контексті її зовнішнього середовища приводять до створення

цінності в короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективах.

Рада зі стандартів звітності сталого розвитку SASB (The Sustainability Accounting Standards Board) розробляє спеціальні стандарти для розкриття нефінансової інформації публічних компаній США.

Порівняння цих стандартів можна розглянути у таблиці 2.

Таблиця 2

Порівняльна характеристика стандартів нефінансової звітності

Розрізи порівняння	GRI	IRC	SASB
Рівень застосування	Міжнародний	Міжнародний	США
Сфера застосування	Усі галузі	Усі галузі	Специфічні
Розкриття інформації	Добровільний звіт	Добровільний звіт	Обов'язкове подання
Доповідачі	Державні та приватні компанії	Публічні компанії, що торгувалися на міжнародних біржах	Державні компанії, які торгуються на американських біржах
Цільова аудиторія	Інвестори	Усі учасники	Інвестори
Мета	Забезпечення порівнянню інформацією про продуктивність у питаннях сталого розвитку та підхід до управління цими питаннями для всіх зацікавлених сторін. Нефінансовий звіт повинен охоплювати аспекти, які відображають значні економічні, екологічні та соціальні наслідки діяльності організації	Стандартизація додаткової нефінансової інформації, що сприятиме зростанню розуміння впливу загальної стратегії компанії на її теперішній та майбутній фінансовий стан. Нефінансовий звіт повинен розкривати інформацію про питання, які істотно впливають на здатність організації створювати цінність у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективах	Встановлення галузевих стандартів розкриття інформації щодо стійкості бізнесу, направленої на інвесторів усіх видів. Нефінансовий звіт повинен забезпечувати, щоб розкриття інформації було суттєвим, порівнянним та прийнятним для інвесторів

4.3 Етапи підготовки та формування нефінансового звіту

Процес підготовки та формування нефінансового звіту завжди є індивідуальним для кожного суб'єкта господарювання. Кожен науковець по-різному розділяє етапи створення нефінансового звіту, проте у всіх варіантах є щось спільне. Надалі проведемо розгляд цих етапів.

Як зазначає Гамкало О. Б. то існує чотири етапи роботи над нефінансовим звітом:

Перший етап – організація підрозділу чи призначення відповідальних осіб для роботи над звітом.

Другий етап – збір та аналіз даних.

Третій етап – процес формування звіту.

Четвертий етап – верифікація інформації, поданої у звіті.

Процес забезпечення формування нефінансового звіту, що узагальнює організаційні засади щодо підготовки, складання та оприлюднення нефінансової звітності знаходить відображення на рис. 3.

Рис.3 Процес формування нефінансового звіту

Примітка: джерело: [12].

Перший блок полягає у підготовці до складання звіту та містить такі етапи:

- створення міжфункціональної команди для роботи над звітом;
- залучення стейкхолдерів до процесу підготовки та визначення стратегій розвитку;
- розробка структури звіту;
- визначення переліку показників, за якими звітуватиметься підприємство, та опис методології розрахунку цих показників.

Ці заходи дозволять сформувати бачення майбутнього звіту, його основні аспекти, на яких треба зосередитися більш ретельно, та структуру нефінансового звіту, яка буде індивідуальною для підприємства. Через те, що підприємство має право самостійно обрати методичну основу для формування нефінансового звіту та зосереджуватися не тільки на минулих, але й на майбутніх подіях – варто зосередити увагу на розкритті цілей стратегії сталого розвитку підприємства в соціальній, економічній та екологічній сферах з урахуванням комерційної таємниці.

Другий блок – це процес безпосереднього складання звіту, який містить наступні етапи:

- збір даних; - розрахунок результатів та ризиків;
- безпосереднє написання нефінансового звіту;
- верифікація й аудит нефінансового звіту.

Третій блок – процес оприлюднення звіту, який включає такі етапи:

- оприлюднення нефінансового звіту,
- презентація звіту,
- опрацювання зворотного зв'язку.

Основна ціль – розповсюдити звіт максимально доступно, щоб кожна заінтересована особа могла з ним ознайомитися як на офіційному сайті підприємства, так і на інших спеціалізованих веб-порталах.

4.4 Обліково-інформаційним забезпеченням нефінансового звітування та головні аспекти нефінансового звіту

Обліково-інформаційним забезпеченням нефінансового звітування можуть слугувати такі форми статистичної звітності:

1. Терміновий звіт про виробництво промислової продукції (товарів, послуг) за видами;
2. Капітальні інвестиції, вибуття й амортизація активів;
3. Капітальні інвестиції;
4. Звіт про прямі іноземні інвестиції;
5. Звіт про економічні показники короткострокової статистики промисловості;
6. Структурне обстеження підприємства;
7. Обстеження ділової активності промислового підприємства (інвестиції);
8. Обстеження ділової активності промислового підприємства;

9. Звіт про наявність і рух основних засобів, амортизацію;
10. Звіт про ціни виробників промислової продукції;
11. Звіт про здійснення наукових досліджень і розробок;
12. Обстеження інноваційної діяльності промислового підприємства;
13. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах.

Економічні показники, які мають зв'язок з фінансовою звітністю, повинні відображати основні економічні сфери діяльності підприємства, мають показати інтенсивність його економічного розвитку.

В консолідованому списку екологічних показників, заснованому на стандарті звітності GRI, містяться такі показники:

- частка вторинної сировини, що використовується;
- використання енергії;
- питоме використання енергії у натуральному вираженні;
- споживання свіжої води для власних потреб; питома вага води, що використовується повторно;
- викиди парникових газів;
- викиди речовин у атмосферне повітря;
- питомі викиди забруднюючих речовин в натуральному вираженні;
- скиди стічних вод;
- питомі скиди стічних вод в натуральному вираженні;
- скиди забруднених стічних вод; обсяг відходів;
- питомий обсяг відходів у натуральному вираженні;
- кількість суттєвих аварій з екологічною шкодою;
- екологічна шкода, що була відшкодована;
- ініціативи з пом'якшення впливу продукції (робіт, послуг) на навколишнє середовище та масштаб цього пом'якшення;
- інвестиції в об'єкти охорони навколишнього середовища.

Нефінансове звітування з соціальних аспектів повинне відображати:

- характеристику складу персоналу та його розвитку;
- додержання етичних норм та рівності прав;
- стан робочого середовища та охорони праці;
- стимули та мотивація персоналу;
- підвищення кваліфікації персоналу;
- участь підприємства у розвитку місцевих громад та благодійної діяльності.

Після надання кількісних та порівняльних показників, що охарактеризували стан підприємства в різних сферах варто перейти до показників, що охарактеризують результати діяльності підприємства в цілому та окремих соціальних, економічних та екологічних заходах.

Важливо відмітити, що фінансова звітність розкриває результати діяльності підприємства з точки зору економічної ефективності, в той час як нефінансова базується більшою мірою на соціальній та екологічній ефективності. Передостаннім аспектом є опис та аналіз ризиків, які можуть

істотно вплинути на результат економічних, соціальних та екологічних заходів. Їх можна розділити за сферами, ступенем впливу, фактором виникнення та впливу, тривалістю тощо. Наприкінці опису кожної сфери важливо відмітити перспективи сталого розвитку підприємства в тій чи іншій сфері, охарактеризувавши основні сильні сторони та можливості для розвитку за кожною сферою.

Коротко розглянути аспекти, які необхідно відобразити у фінансовій звітності можна на рисунку 4.

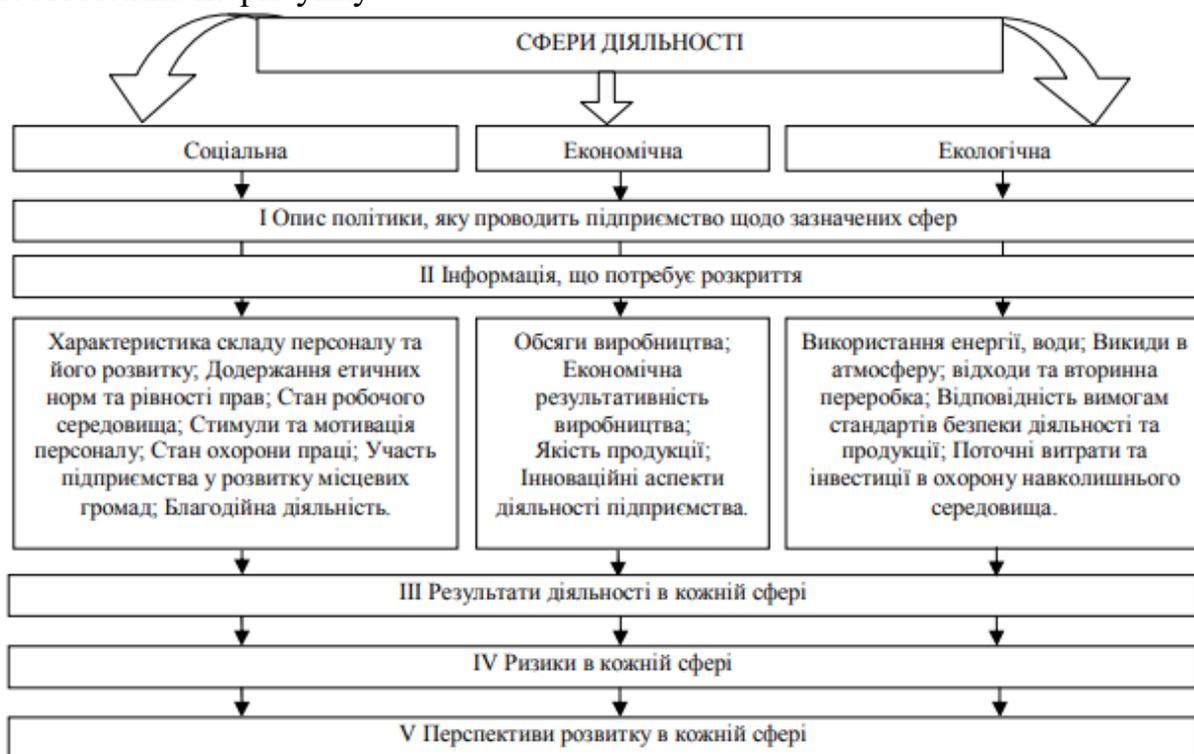

Рис.4. Основні аспекти, які необхідно відображати у нефінансовій звітності
Примітка: джерело: [12].

Вітчизняними підприємствами, які оприлюднюють нефінансову звітність є: ПрАТ “Оболонь”, ПрАТ “Київстар”, НВІГ “Interpipe”, Холдинг ТНККВР, ПАТ “Галнафтогаз”, ТОВ “М ЕТІНВЕСТ ХОЛДИНГ”, ТОВ “В ОЛЯ-КАБЕЛЬ”, ДП “Nemiroff”, ТОВ “Астеліт” [3].

В останні роки підготовку таких звітів також упроваджують великі державні підприємства. Однак більшість вітчизняних підприємств часто стикаються з проблемами щодо процесу звітування, формату звітності та загалом щодо потреби звітувати.

Отже, при поєднанні нефінансових показників з фінансовими показниками можна отримати повну картину справжніх всебічно розкритих результатів діяльності підприємства, стану і розвитку суб’єкту господарювання в порівнянні зі зміною показників зовнішнього середовища.

Тема 5. ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ GRI (GLOBAL REPORTING INITIATIVE)

- 1. Загальний огляд методики GRI**
- 2. Процес впровадження GRI в практику підприємства**
- 3. Використання GRI для забезпечення сталого розвитку підприємства**

Нефінансова звітність стає все більш важливою для підприємств, організацій та стейкхолдерів у сучасному світі. Одним із ключових інструментів для формування нефінансової звітності є методика Global Reporting Initiative (GRI). У цьому дослідженні буде розглянуто основні аспекти та особливості методики GRI, що дозволяє підприємствам інтегрувати соціальну відповідальність, екологічні та інші нефінансові показники у свою звітність.

Розбудова ефективних механізмів сталого розвитку стала однією з найбільш актуальних тем сучасного світу. У цьому контексті Global Reporting Initiative (GRI) виступає не лише ініціативою, але й стратегічним інструментом для визначення та відображення нефінансових показників.

5.1 Загальний огляд методики GRI

Історія GRI починає своє походження в середині 1990-х років, коли група стейкхолдерів, включаючи представників бізнесу, громадських організацій та інвесторів, визнала потребу в єдиному, всесвітньому стандарті для звітності про економічну, екологічну та соціальну відповідальність. З цього часу GRI продовжує активно розвиватися, а її стандарти стали визнаними світовими лідерами в області нефінансової звітності.

Роль організацій у формуванні методики була вирішальною. За участю бізнесу, громадських організацій, активістів та інших зацікавлених сторін, GRI створила платформу, яка об'єднує різноманіття поглядів для створення стандарту, що відображає потреби різних секторів індустрії та суспільства.

Історія становлення Global Reporting Initiative (GRI) визначається не лише здійсненням певного кроку вперед у напрямку сталого розвитку, але й як тісно пов'язана з реальними викликами і змінами у світі.

У 1997 році група впливових стейкхолдерів об'єдналася відчуттям необхідності створення універсального стандарту для оцінки впливу бізнесу на соціальні та екологічні сфери.

Одним із перших значущих кроків GRI була публікація «Системи Звітності GRI» в 2000 році. Цей документ визначив загальні принципи та вказівки для звітності, що дозволило організаціям на всьому світі узгоджено визначати свої соціальні та екологічні зобов'язання [1].

Згодом, у 2002 році, GRI узяла на озброєння новий етап свого розвитку, випустивши «Показники для Звітності GRI». Цей крок визначив конкретні показники для вимірювання та звітування про різноманітні аспекти

відповідальності підприємств перед соціумом та природою [1].

З часом, із зростанням учасників та динамікою змін у світі, стандарти GRI піддавалися періодичним оновленням, охоплюючи нові виклики та реалії. Нині GRI продовжує існувати як організація, що працює на перетині інновацій та потреб суспільства.

Історія GRI свідчить про те, що ця ініціатива стала каталізатором для змін у відносинах між бізнесом, громадськістю та навколишнім середовищем, надаючи можливість організаціям взаємодіяти на рівні, що перевершує звичайні корпоративні рамки.

Однією з ключових переваг методики GRI є її структура звітності. Організації, що використовують GRI, мають можливість використовувати «Глобальні стандарти GRI». Ці стандарти включають чіткі принципи і структуру для збору та подання інформації щодо економічної, екологічної та соціальної діяльності [6].

Принципи визначення та відображення нефінансових показників визначають ключові аспекти, які організації повинні враховувати при розробці своїх звітів. Прозорість, як принцип, відображає необхідність чіткого та доступного звітування, щоб стейкхолдери могли зрозуміти вплив організації на сталий розвиток. Зацікавленість стейкхолдерів дозволяє враховувати різноманітні потреби різних груп, включаючи клієнтів, співробітників та інших зацікавлених сторін.

Відповідальність та сталість відображають стратегічний підхід до відповідального ведення бізнесу та забезпечення сталого розвитку на довгостроковій основі.

Структура звітності за методикою GRI є фундаментальним елементом для ефективного впровадження стандартів та відображення всієї глибини нефінансової діяльності організації. «Глобальні стандарти GRI» включають чотири елементи, що забезпечують повноту та системність інформації.

Основні принципи звітності GRI:

1. Визначення контексту – організації мають розуміти свій внутрішній та зовнішній контекст, враховуючи різноманітність стейкхолдерів та вплив зовнішніх факторів на їхню діяльність.

2. Прозорість та надійність – звітність повинна бути чесною, прозорою та достовірною, щоб стейкхолдери могли вірити в представлену інформацію.

3. Визначення засад та контенту – організації повинні визначити основні теми для звітування, враховуючи вплив своєї діяльності на економіку, середовище та суспільство.

4. Забезпечення інтерактивності та забезпечення відповідальності – взаємодія із стейкхолдерами та відповідальне ведення діяльності визначаються як ключові елементи звітності.

Структура звіту за методикою GRI:

– загальні вказівки та основні стандарти: визначають загальні вимоги до звітів та основні принципи для організацій у всіх секторах.

– секторні додатки: деталізують конкретні вимоги та показники для певних секторів індустрії, враховуючи їхню специфіку та виклики.

Принципи визначення та відображення нефінансових показників:

1. Матеріальність – звіти мають акцентувати на матеріальних аспектах, які впливають на прийняття рішень стейкхолдерами та відображають реальний внесок організації в стале розвиток.

2. Комплексність та віддзеркалення – забезпечення повноти та об'єктивності інформації, що відображає весь спектр впливу організації, є ключовим елементом.

Глобальні стандарти GRI дозволяють організаціям не лише звітувати про свою діяльність, а й ефективно аналізувати та вдосконалювати свої стратегії для досягнення сталого розвитку.

Структура та принципи GRI є фундаментом для створення звітів, які не лише відображають реальний внесок організації в сталий розвиток, а й дозволяють оцінювати її ефективність та визначати напрямки для подальшого вдосконалення. Це стає ключовим кроком для тих, хто прагне впроваджувати принципи сталості та визначати свою роль у формуванні стійкого та відповідального бізнесу.

5.2 Процес впровадження GRI в практику підприємства

В сучасному світі підприємства взяли собі на озброєння інструментарій стандартів GRI (Global Reporting Initiative) для ведення нефінансової звітності. Вибір звітного періоду є стратегічним кроком у процесі впровадження GRI. Для ефективного аналізу та відображення динаміки підприємства важливо визначити оптимальні часові рамки. У даному контексті, оптимальний період визначається врахуванням природи діяльності компанії, тривалості процесів та циклів виробництва [2].

Однак, важливо також визначити обсяг звітності. Детальний аналіз різних видів діяльності підприємства дозволяє визначити ключові напрямки, які необхідно включити до звітності. Врахування специфіки галузі, у якій працює підприємство, є ключовим критерієм при обранні видів діяльності для включення у звітні дані.

Крім оптимального визначення звітного періоду та обсягу звітності, підприємство повинно враховувати також законодавчі вимоги та стандарти, які регулюють область нефінансової звітності. Вибір звітного періоду повинен відповідати вимогам стейкхолдерів, забезпечуючи їм достатній час для оцінки та аналізу інформації.

Крім того, розгляд впровадження концепції сталого розвитку може визначити довший звітний період, охоплюючи стратегічні перспективи на довгострокову перспективу. Це сприятиме не лише відображенню миттєвих результатів, але і покаже як підприємство планує вирішити проблеми для стабільності у майбутньому.

Щодо обсягу звітності, важливо врахувати основні аспекти діяльності підприємства та їх вплив на стейкхолдерів. Включення базових показників продуктивності, викидів, соціальної відповідальності та інших аспектів дозволяє стейкхолдерам отримати повну картину діяльності підприємства.

Узгоджений інтегрований підхід до визначення звітного періоду та обсягу звітності служить не лише вимогою стандартів GRI, але й стратегічним кроком у напрямку вибудовування довіри та сталого партнерства із зацікавленими сторонами.

Важливою складовою впровадження GRI є методи збору соціальних та екологічних даних. Компанії повинні обрати найбільш ефективні та точні методи збору, які відповідають їхній конкретній сфері діяльності. Це може включати в себе анкетування споживачів, моніторинг викидів, аудити постачальників та інші інструменти для отримання об'єктивної нефінансової інформації.

Роль аудиторів у перевірці та достовірності інформації важлива. Аудитори відіграють ключову роль у доведенні, що подана нефінансова інформація відповідає стандартам GRI та є достовірною. Аудиторські перевірки дозволяють підтвердити правдивість поданих даних, забезпечуючи внутрішній контроль та надійність звітів.

В цілому, ефективне впровадження GRI в практику підприємства вимагає не лише визначення оптимального звітного періоду та обсягу звітності, але й ретельного процесу збору та перевірки нефінансових даних. Акцент на точність та об'єктивність інформації сприятиме побудові довіри як серед стейкхолдерів, так і всередині підприємства.

Методи збору соціальних та екологічних даних вимагають систематичного та комплексного підходу для забезпечення найвищої якості отриманих результатів. Вирішення цього завдання може включати в себе використання різноманітних інструментів, таких як опитування зацікавлених сторін, аналіз власних виробничих процесів, моніторинг інцидентів та інші методи. Забезпечення сталості цих методів та їх адаптація до змін у суспільстві та бізнес-середовищі є важливою умовою для постійного вдосконалення нефінансової звітності [5].

Роль аудиторів у перевірці та достовірності інформації важлива для підтвердження об'єктивності та надійності поданих даних. Аудитори повинні використовувати стандарти та методології, що визначаються GRI, для забезпечення відкритості та порівнянності результатів. Їхні об'єктивні оцінки сприяють високій довірі як серед стейкхолдерів, так і всередині підприємства.

Процес аудиту нефінансових даних також включає в себе забезпечення відповідності стандартам та нормативам, розробленим GRI. Це допомагає уникнути неоднозначностей та непорозумінь у розумінні та інтерпретації звітів.

Загалом, ефективний процес збору та перевірки нефінансових даних фундаментує створення інформаційного середовища, що дозволяє стейкхолдерам отримати достовірну та зрозумілу картину про соціальну та екологічну відповідальність підприємства.

5.3 Використання GRI для забезпечення сталого розвитку підприємства

Звітність за методикою GRI визначається високим стандартом, який

включає широкий спектр соціальних, екологічних та економічних аспектів діяльності підприємства. Важливим елементом цього процесу є активне залучення стейкхолдерів. Включення думки зацікавлених сторін у формування звітів дозволяє підприємству здійснювати результативний діалог з різними групами, сприяючи сталому розвитку.

Впровадження звітності за методикою GRI може суттєво поліпшити репутацію підприємства. Стейкхолдери, включаючи інвесторів, клієнтів та споживачів, дедалі більше враховують соціальні та екологічні аспекти вибору партнерів чи постачальників. Позитивна репутація, побудована на чесній та детальній звітності, може позитивно позначитися на фінансових показниках підприємства через залучення нових інвестицій та розширення ринкових можливостей.

З урахуванням стрімких змін світового бізнес-середовища, GRI має потенціал стати необхідним інструментом для підприємств, які прагнуть не тільки виконувати свої соціальні та екологічні обов'язки, але і створювати конкурентні переваги через сталість та відкритість.

В умовах швидких змін світового бізнес-середовища, GRI має потенціал стати не тільки інструментом відображення результатів у сфері сталого розвитку, але і джерелом нових можливостей та конкурентних переваг для підприємств. Однією з перспектив розвитку є розширення методики GRI для врахування сучасних викликів та вимог.

Розвиток GRI в напрямку врахування впливу технологій, цифрової трансформації та інших інноваційних аспектів може стати ключовим для визначення внеску підприємства в розвиток цифрової економіки та суспільства. Інтеграція відомостей про використання новітніх технологій та вплив інновацій на екологію дозволить створити більш повний та збалансований образ діяльності підприємства.

Додатково, розглядання методики GRI у контексті міжнародних стандартів, таких як Цілі сталого розвитку ООН, може підкреслити важливість внеску підприємства в глобальні суспільні виклики. Такий підхід сприятиме створенню єдиної системи вимірювань та звітності, що дозволить легше порівнювати результати різних компаній та сприяти глобальній сталій розвитку [13, С. 55-63].

Загалом, розширення та удосконалення методики GRI відкриває нові горизонти для підприємств у сфері сталого розвитку та може допомогти вирішити сучасні виклики, поєднуючи принципи сталості з інноваціями та високими технологіями.

Хоча використання GRI може призвести до численних переваг, існують певні недоліки у процесі його впровадження. Найбільш важливим є необхідність великої кількості даних та ресурсів для підготовки повноцінного звіту. Крім того, існує необхідність внутрішнього переосмислення бізнес-процесів для врахування всіх аспектів, що охоплює GRI.

Ще однією важливою проблемою, яку слід враховувати при впровадженні звітності за методикою GRI, є необхідність визначення та стандартизації показників. Компанії часто стикаються із складністю обрання та вимірюванням

ключових аспектів своєї діяльності, і це може впливати на якість та об'єктивність отриманої інформації.

Одним із основних труднощів також може бути відсутність внутрішнього розуміння важливості звітності за методикою GRI серед всіх рівнів управління компанії. Недостатня підтримка з верхнього рівня та внутрішній опір можуть стати перешкодою для успішного впровадження системи звітності.

Крім того, фінансові та часові витрати також є важливими чинниками. Для підготовки повноцінного звіту за методикою GRI, компанії повинні інвестувати в сучасні інформаційні технології, навчання персоналу та створення систем для збору та аналізу великого обсягу даних.

Щоб подолати ці труднощі, важливо впроваджувати ефективні стратегії управління змінами, залучати всі рівні персоналу у процес впровадження та постійно вдосконалювати процес звітності на основі отриманого досвіду та змін в економічному середовищі.

Зрештою, використання методики GRI є не тільки засобом відображення внутрішніх процесів та зобов'язань підприємства перед стейкхолдерами, але й відкриває двері для активної участі у формуванні позитивного впливу на соціальні, екологічні та економічні аспекти сучасного бізнесу.

Підсумовуючи, в даному дослідженні було розглянуто ключові аспекти методики Global Reporting Initiative для формування нефінансової звітності. Аналізуючи історію, принципи та процес впровадження GRI, виявлено важливість цього інструменту у сучасному бізнес-середовищі та його роль у сприянні сталому розвитку підприємств.

На основі проведеного дослідження можна зробити кілька важливих висновків. Методика Global Reporting Initiative є потужним інструментом для підприємств, орієнтованих на сталість та відповідальність. Вона надає системний підхід до формування нефінансової звітності, сприяючи інтеграції соціальних, екологічних та економічних аспектів у корпоративну стратегію.

Одним із ключових плюсів використання GRI є створення прозорого та надійного інструменту для комунікації зі стейкхолдерами. Це дозволяє підприємствам покращити взаєморозуміння та довіру зі своїми клієнтами, інвесторами, урядовими органами та іншими зацікавленими сторонами.

За допомогою GRI підприємства можуть ефективніше враховувати свій вплив на навколишнє середовище та суспільство, що сприяє збалансованому сталому розвитку. Однак важливо визнати, що впроваджуючи цю методику можна стикнутися з такими проблемами як великий обсяг даних, потреба у кваліфікованих кадрах та зміна корпоративної культури.

Майбутнє використання GRI буде залежати від здатності адаптуватися до змін в законодавстві, суспільних вимогах та технологічних інноваціях. Розвиток стандартів та постійне удосконалення методики є ключовими факторами для її успішної реалізації в умовах стрімких змін світу бізнесу.

У цілому, Global Reporting Initiative є необхідним інструментом для підприємств, які прагнуть до сталого розвитку та взаємодії зі своїми стейкхолдерами на основі відкритості та довіри. Впровадження цієї методики сприяє створенню більш стійких, конкурентоспроможних та етичних бізнес-

практик, спрямованих на досягнення глобальних цілей сталого розвитку.

Тема 6. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗВІТУ ПРО УПРАВЛІННЯ

- 1. Ціль та завдання звіту про управління**
- 2. Елементи концептуальних засад звіту про управління**
- 3. Організаційна структура формування**

Звіт про управління є невід'ємною складовою сучасного корпоративного середовища і виконує ключову роль у забезпеченні ефективного функціонування підприємства. Він допомагає керівництву отримувати необхідну інформацію для обґрунтованого прийняття стратегічних і оперативних рішень. Звіт про управління також служить інструментом для моніторингу та аналізу результатів діяльності, що важливо для підтримки досягнення поставлених цілей та максимізації продуктивності організації [1].

Особливо важливо організувати процес документування для надання інформації, необхідної для стратегічного управління, оскільки саме інформація, наведена в документах, дозволяє оцінити досягнуті результати та здійснити відповідні коригувальні дії для досягнення запланованих стратегічних результатів. Для задоволення вимог стратегічного управління інформація повинна бути стратегічно орієнтованою, тобто включати не лише оцінку та відображення активів, зобов'язань та фінансових результатів діяльності підприємства за попередні звітні періоди, а й враховувати такі аспекти діяльності підприємства, як: оцінка відповідності результатів діяльності підприємства стратегічним цілям підприємства, оцінка ефективності системи управління підприємством та оцінка інших стратегічних параметрів бізнесу.

Основна суть важливості звіту про управління полягає у тому, що він надає здатність керівництву приймати обґрунтовані рішення, оскільки Звіт про управління надає аналізовані дані та метрики, які дозволяють керівникам ділити рішення на основі об'єктивної інформації. Це важливо, оскільки сучасне бізнес-середовище вимагає обачливих та добре підґрунтованих стратегічних вирішень.

Звіт допомагає моніторити результати та продуктивність слідкувати за ходом виконання стратегічних цілей та визначати, наскільки компанія відповідає запланованим результатам. Це дозволяє вчасно виявляти проблеми та змінювати стратегію при необхідності. Без забезпечення прозорості діяльності компанії не вдасться здійснити залучення інвесторів, досягти відкритості перед регуляторами та підвищення довіри споживачів та стейкхолдерів [2].

Звіт може включати інформацію щодо ідентифікації та управління ризиками, що допомагає компанії розуміти та управляти можливими загрозами, забезпечуючи стійкість діяльності, а також допомагати компанії ідентифікувати ареали для оптимізації бізнес-процесів та покращення продуктивності. Це сприяє підвищенню конкурентоспроможності і здатності адаптуватися до змін в середовищі.

Отже, звіт про управління є ключовим інструментом для керівництва, допомагаючи їм бути інформованими, обґрунтованими та ефективними в прийнятті рішень та керуванні діяльністю компанії в сучасних умовах високої складності і конкурентної боротьби [3].

6.1 Ціль та завдання звіту про управління

Згідно з ст.1 Закону України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні Звіт про управління – це документ, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики й невизначеності його діяльності [4].

Звіт про управління використовується для передачі інформації, яка не включена у фінансову звітність, але може суттєво впливати на рішення користувачів. Цей звіт може бути представлений окремо або як частина загального звіту підприємства разом із фінансовою звітністю. В міжнародній практиці, це також може бути частиною інтегрованої звітності. Звіт про управління також може мати інші назви, такі як "Коментар керівництва," як це передбачено проектом стандарту "Практичний звіт МСФЗ «Коментар керівництва» [5].

Звіт про управління є результатом адаптації вітчизняного законодавства до європейських стандартів, і це не просто формальний крок Мінфіну. Основна ідея полягає в тому, що фінансова звітність сама по собі не може надати повний спектр інформації, який потрібний інвесторам і громадськості для розуміння діяльності підприємства. Звіт про управління призначений заповнити цей недолік та надавати інформацію про результати діяльності, яку неможливо отримати лише з фінансових звітів та приміток до них. Така інформація може бути:

- фінансова – аналіз показників підприємства та існуючих ризиків, досягнення ключових фінансових показників діяльності, прогноз фінансових показників;

- нефінансова – створення нового продукту, розширення ринків збуту, соціальна діяльність, екологічна діяльність, захист прав людини, дослідження та розробки, досягнення ключових нефінансових показників діяльності, опис перспектив розвитку підприємства тощо.

Звіт про управління не можна розглядати виключно як "бухгалтерський" документ, і його підготовка вимагає залучення спеціалістів внутрішньої команди підприємства або зовнішніх консультантів. Цей звіт має характеристики, що передбачають високий ступінь креативності, оскільки його формат, структура, методи подання інформації, деталізація та обсяг не обмежені жорсткими стандартами, встановленими державними органами. Це документ, що може функціонувати як важлива візитівка організації, а не як офіційний звіт [16].

Звіт про управління включає в себе важливі завдання, які полягають у виявленні і розкритті різних факторів, що мають вплив на фінансову діяльність підприємства, його результативність і фінансове становище. Ці фактори можуть

охоплювати різні аспекти, такі як економічні та соціальні умови, внутрішні процеси та зовнішнє середовище підприємства.

Крім того, звіт про управління також ставить за мету виявити та проаналізувати фактори, які можуть вплинути на здатність підприємства створювати вартість і генерувати грошові потоки у майбутньому. Це може включати в себе оцінку ризиків та невизначеностей, які можуть виникнути в процесі діяльності підприємства та вплинути на його фінансовий результат.

Отже, завдання звіту про управління полягають у виявленні, аналізі та відкритті цих ключових аспектів, що допомагає як внутрішнім, так і зовнішнім стейкхолдерам зрозуміти і оцінити фінансовий стан та перспективи підприємства.

6.2 Елементи концептуальних засад звіту про управління

Дослідження проблем формування управлінської звітності вимагає комплексного підходу. Виділяють наступні основні групи проблем у формуванні управлінської звітності та на основі цього інформаційного забезпечення зацікавлених сторін:

— Проблеми теоретичного змісту: це включає розробку концепції змістовності звітності, створення її оптимальної структури та забезпечення надійності відображення важливих показників.

○ Проблеми практичного застосування: ця група включає в себе питання адресності звіту (як він відповідає потребам конкретних користувачів) та використання сучасних технологій для обробки інформації, що допомагає покращити якість і доступність звітування.

Вивчення цих проблем дозволить удосконалити процес інформаційного забезпечення споживачів на основі визначених концептуальних засад [7].

Застосування обліково-аналітичної інформації, отриманої в рамках існуючих концепцій бухгалтерського обліку та звітності, не дозволяє в сучасних умовах господарювання систематично та своєчасно надавати різним користувачам необхідну базу даних для прийняття більш якісних управлінських рішень в межах їх компетенції. Необхідно орієнтувати сучасні суб'єкти господарювання на застосування сучасних гнучких моделей управління, заснованих на якісній, точній, правдивій інформації. Для забезпечення керівництва даними, що базуються на таких параметрах, необхідно створити та впровадити нову концепцію формування управлінської звітності. Під концепцією розуміють провідну ідею будь-якої теорії, що вивчає стратегію реалізації форм, програм і планів.

Складові концепції формування управлінської звітності - це комплекс спільних цілей, завдань, принципів, заходів організації підготовки даних для прийняття ефективних рішень на різних рівнях управління.

Основним напрямом формування концепції управлінської звітності є врахування інтенсивного розвитку інформаційних технологій обробки, узагальнення та представлення даних користувачам. При цьому побудова прикладних положень цієї концепції передбачає визначення завдань, які мають

враховувати розвиток інформаційних технологій в бухгалтерському обліку:

Задовольнити інформаційні потреби менеджерів з урахуванням наслідків прийняття рішень у поточному та довгостроковому періоді;

— Відобразити взаємозв'язок між економічними факторами та фінансовими показниками при прийнятті рішень, роблячи зрозумілим та прозорим зв'язок між стабільністю бізнесу та його економічною доцільністю;

— Забезпечити формат звітності для системного застосування при прийнятті рішень;

— Змістити акцент у розрахунку показників для вимірювання результатів діяльності бізнесу із загальних на конкретні центри відповідальності;

— Відобразити у звітності максимум інформації, яка використовується керівниками для поточних управлінських цілей [18].

На першому місці в концептуальних засадах знаходиться цільове призначення об'єкта, що вивчається на основі дискримінантної ознаки. Зокрема, зарубіжні автори виділяють три види управлінської звітності, які мають різне призначення та цілі формування і використання:

Інформаційні звіти - призначені для інформування керівництва про події;

Звіти-індикатори - інформація, що розглядається з точки зору операційної діяльності та слугує для розкриття економічних показників, основним з яких є чистий прибуток;

Моніторингові звіти - для контролю діяльності менеджера центру прибутку відповідно до правильності його дій у порівнянні з прогнозованими даними [29].

Визначення узагальненої мети формування управлінської звітності на основі класифікації управлінської звітності. Це розширене інформаційне забезпечення користувачів відповідно до їх запитів для прийняття ефективних управлінських рішень. При цьому необхідно враховувати потреби керівництва підприємства, можливість вилучення та групування наявної інформації з урахуванням різних факторів (Рис. 7).

Рис. 7. Основні фактори, що впливають на формування управлінської звітності

Сформовано на основі джерела: [20]

Принципи управлінської звітності визначаються замовниками та різними факторами (академічними, загальноосвітніми, економічними, загальними бухгалтерськими, юридичними), які визначають цілі, завдання тощо. Крім того, необхідно враховувати специфічні принципи, яких слід дотримуватися при формуванні управлінської звітності, які повинні бути зібрані як основа, якої необхідно дотримуватися при формуванні будь-якої звітності та якості, які описують особливості управлінського обліку.

До основних принципів, якими слід керуватися при підготовці управлінської звітності, відносяться

— принцип періодичності - відображення періоду, за який подаються дані;

— зрозумілість - інформація повинна бути зрозумілою для людей, які володіють достатніми знаннями у сфері бізнесу та бухгалтерського обліку, а також готові ретельно перевіряти отримані дані;

— доречність та надійність - інформація може впливати на рішення користувачів звітності. Доречність визначається тим, наскільки суттєвою є інформація, а також наскільки своєчасною вона є.

Надійність характеризується відсутністю суттєвих помилок. Основними обмеженнями для подання релевантної та достовірної інформації є:

— своєчасність - інформація, яка була надана із запізненням, втратила свою актуальність, та співвідношення витрат і вигод - дані слід подавати лише тоді, коли вигоди від їх використання перевищують витрати на їх подання.

— порівнянність - інформація повинна бути підготовлена на послідовній основі від одного звітного періоду до іншого і може бути зіставлена з відповідною інформацією компанії за попередній період або еквівалентними даними іншої компанії/підрозділу підприємства.

Якісні засади управлінської звітності характеризуються наступними принципами:

— принцип корисності та достатності інформації, який означає, що представлена звітність буде містити оптимальний обсяг даних для конкретного користувача;

— принцип адресності передбачає, що підготовлений звіт має бути використаний конкретним споживачем-замовником конкретної інформації, що надається;

— принцип індивідуальності передбачає, що підготовлена звітність повинна бути орієнтована на визначення конкретних завдань (проблем), наприклад, відсутність коштів на рахунку при великому обсязі надходжень;

— принцип авторизації пов'язаний з формуванням управлінської звітності в процесі застосування інформаційних систем та доступом користувачів до інформації. Звітність повинна бути доступна лише користувачам, які мають на це повноваження або доступ до даних;

— гнучкість та структурованість - формат звітності може змінюватися залежно від цілей та потреб, система управлінської звітності не може перебувати під постійними змінами, вона може змінюватися лише дискретно при зміні лінії поведінки підприємства [11].

6.3 Організаційна структура формування

Ще однією важливою складовою концепції є організаційна структура формування управлінської звітності, як науковий елемент. Організаційний аспект концепції повинен відображати оптимальні етапи заходів зі створення управлінської звітності з урахуванням результатів її використання. Організацію формування управлінської звітності слід розглядати на рівні впровадження та рівні застосування. Організаційні заходи при впровадженні управлінської звітності на підприємстві повинні відбуватися поетапно і вирішувати конкретні завдання на кожному етапі (табл. 3).

Таблиця 3

Концептуальний та організаційний етапи управлінської звітності

Назва етапу	Завдання етапу	Результат етапу
Етап 1. Діагностика поточного стану системи реорганізації управління суб'єкта господарювання	Ознайомлення з господарською діяльністю підприємства, визначення поточного стану системи управлінської звітності та її відповідності потребам управління системи управлінської звітності та її відповідності потребам управління.	Звіт за результатами діагностики поточного стану системи управлінської звітності підприємства; Концепція, що відображає принципи побудови системи управлінської звітності.
Етап 2. Розробка нормативно-методичної бази, яка є основою для подальшої побудови системи управлінської звітності.	Основним завданням цього етапу є розробка методичних і нормативних матеріалів, що супроводжують систему управлінської звітності.	Взаємопов'язана система показників управлінської звітності, яка включає опис аналітичного виміру кожного показника, а також періодичність і спосіб його розрахунку; Система звітності за МСФЗ Формати представлення управлінських звітів про діяльність підрозділів та підприємства в цілому; Модель розробки та аналізу управлінської звітності.
Етап 3. Розробка та регламентація системи управлінської звітності підприємства.	Основною метою цього етапу є проектування процесу формування, затвердження та аналізу управлінської звітності. На цьому етапі відбувається формування організаційної структури та функцій суб'єктів, залучених до цього процесу.	Регламентуючі документи: Регламенти та схеми основних функцій процесу формування, підтвердження та аналізу управлінської звітності, графік документообігу, ручні регламенти; Положення про управлінську звітність підприємства.
Етап 4. Автоматизація системи управлінської звітності	Основним завданням цього етапу є автоматизація системи управлінської звітності та її максимальна інтеграція в систему фінансового	Варіант 1. Налаштоване та інтегроване в систему звітності про управління персоналом програмне забезпечення, яке наразі

підприємства	менеджменту компанії. Це може бути зроблено в декількох варіантах, залежно від фінансових можливостей і стану існуючих автоматизованих систем бухгалтерського обліку та бізнес-планування.	використовується організацією. Варіант 2. Впровадження нової інформаційної системи, яка чітко відповідає потребам підприємства в процесі формування управлінської звітності.
--------------	--	--

Сформовано на основі джерела [22]

Ці кроки враховують застосування інформаційних технологій у процесі формування управлінської звітності. При цьому необхідно враховувати вимоги до технічного завдання, що розробляється для системи автоматизації, а також тестування системи управлінської звітності на підприємстві. Такий концептуальний підхід до створення системи дозволяє послідовно врегулювати комплекс заходів, що виникають при впровадженні системи управлінської звітності на підприємстві.

Важливо пам'ятати, що концептуальні та організаційні етапи формування управлінської звітності мають бути адаптовані до можливостей сучасних інформаційних систем. Розвиток цієї концепції спрямований на підвищення якості та ефективності формування системи управлінської звітності. Впровадження принципів концепції повинно сприяти прийняттю більш обґрунтованих управлінських рішень. У майбутньому розробка концепції може включати практичну реалізацію принципів формування звітності через розробку алгоритмів розрахунку конкретних звітних показників та нормативів збору даних для підготовки звітів.

Тема 7. СТРУКТУРА ЗВІТУ ПРО СОЦІАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ.

УВАГА!

Завданням самостійної роботи освітнього компонента: розробити форму Звіту соціального звітування, яка є найбільш доцільною для конкретного підприємства. Підприємство може обиратися як самостійно так і бути запропонованим викладачем. Найоптимальнішим варіантом є формування такого Звіту для підприємства, що є базовим для виконання кваліфікаційної роботи.

Автором курсу пропонується форма Звіту соціального звітування (див. табл. 4). Ваша форма може бути кардинально іншою.

Форма Звіту соціальної відповідальності

ЗВІТ ПРО МЕНЕДЖМЕНТ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ				
Назва підприємства				
Організаційно правова-форма				
Вид економічної діяльності				
Звітний період				
Організаційна структура				
Стратегія та перспективи розвитку				
Вектор соціальної відповідальності	Код рядка	За звітний період	За попередній період	Коментар
1	2	3	4	5
I. Відповідальність перед персоналом у напрямках забезпечення безпеки праці, охорони здоров'я, мотивування та розвитку персоналу				
Безпека праці	1000			
превенція	1000			
контроль у межах управління системою безпеки праці та здоров'я працівників	1010			
Охорона здоров'я				
підтримка задовільного стану та профілактика здоров'я персоналу	1020			
заохочення до здорового способу життя	1025			
Мотивування персоналу				
плинність персоналу	1035			
матеріальна винагорода за працю	1040			
додаткове матеріальне заохочення, що враховане в фонді оплати праці	1045			
додаткове матеріальне заохочення, що не враховане в фонді оплати праці матеріальне	1050			
матеріальне забезпечення особистісного та професійного зростання та розвитку	1055			
II. Відповідальність за формування сприятливого психологічного клімату, як всередині колективу так і за його межами (з контрагентами)				
Соціалізація нових працівників та наставництво	1060			
Згуртовування колективу (Team building) та забезпечення	1065			

емоційного здоров'я				
Імідж керівництва	1076			
Прозорість та правомірність виконання зобов'язань перед контрагентами	1080			
III. Відповідальність щодо виконання податкового, митного, господарського, трудового законодавства у процесі господарської діяльності				
Обсяг заборгованості по заробітній платі	1085			
Відсутність судових позовів	1090			
Обсяги штрафних санкцій за порушення різного роду законодавства	1100			
IV. Відповідальність за якість та безпечність продукції перед покупцями та замовниками				
Інституційно-організаційне середовище системи управління якістю продукції	1110			
Контроль на етапі постачання	1120			
Контроль на етапі виробництва	1130			
аналіз стану основних засобів	1131			
аналіз стану рівня соціальної відповідальності технології виробництва	1132			
Контроль на етапі зберігання та збуту готової продукції	1135			
V. Відповідальність щодо екологічної безпеки всього процесу виробництва				
модернізування підприємства з метою забезпечення екологічної безпеки	1140			
контроль за екологічністю процесу виробництва	1150			
мінімізація наслідків діяльності підприємства	1160			
VI. Відповідальність перед громадою				
Проектна діяльність задля розвитку громади	1170			
освіта	1171			
медицина	1172			
культура	1173			
збереження історичної спадщини	1174			
інфраструктурні проекти	1175			
пропаганда здорового способу життя та залучення до заняття спортом, фінансування професійних спортивних колективів	1176			
Презентування переваг громади на державному та міжнародному рівнях	1180			

Участь у подоланні наслідків епідемій, стихійних явищ	1185			
Залучення місцевої громади до різних соціальних програм та акцій з метою її розвитку	1190			
VII. Відповідальність за збереження навколишнього середовища та ресурсів				
Участь у державних та міжнародних програмах захисту довкілля	1195			
Обсяг витрат відновлення екосистем, що не є територією підприємства	1200			
VIII. Відповідальність перед державними фіскальними органами та державою				
Обсяг реалізованої продукції, товарів, послуг	1205			
Дохід від всіх видів діяльності	1206			
Загальна сума витрат підприємства	1207			
Чистий прибуток	1208			
Обсяг сплачених податків та зборів	1210			
Створення додаткових робочих місць, інвестиції в розвиток людського капіталу	1220			
Взаємодія з органами влади, громадськістю, ЗМІ	1225			
VIX. Відповідальність перед покупцями та замовниками				
Удосконалення асортименту та якості пропонованої продукції та послуг	1230			
Забезпечення добросовісної конкуренції	1235			
Участь у міжнародних виставках та конкурсах з метою удосконалення	1240			
Використання не агресивної та правдивої реклами	1245			
Застосування лояльної цінової політики	1250			
VX. Відповідальність перед контрагентами та партнерами				
Наявність власного веб-сайту	1255			

Тема 8. АНАЛІЗ ПРАКТИКИ СОЦІАЛЬНОГО ЗВІТУВАННЯ

- 1. Обмеження соціального звітування**
- 2. Відмінності у регулюванні нефінансового звітування в законодавстві різних країн**
- 3. Методи та показники аналізу соціального звітування**
- 4. Виклики та тенденції в соціальному звітуванні**
- 5. Критика та альтернативні точки зору**

8.1 Обмеження соціального звітування

1. Відсутність стандартизації:

Наразі існує велика різноманітність підходів до соціального звітування, що ускладнює порівняння та оцінку результатів різних компаній чи організацій.

2. Труднощі у вимірюванні соціальних впливів:

Соціальні впливи часто складно виміряти, оцінити та конкретизувати в цифрах, що робить управління соціальною відповідальністю більш складним завданням.

3. Небажання розкривати негативні аспекти:

Деякі компанії можуть бути схильні представляти лише позитивні сторони своєї діяльності та уникають висвітлення проблем чи негативних впливів.

4. Неоднозначність та брехливість інформації:

У звітах може бути представлена неоднозначна чи неповна інформація, а також інформація, яка може бути змішана з маркетинговими прийомами.

5. Суперечливість цілей:

Іноді підприємства стикаються з конфліктом між соціальною відповідальністю та вимогами максимізації прибутку, що може обмежувати їхню здатність до ефективного виконання соціальних ініціатив.

Високі витрати на збір та аналіз інформації:

Проведення соціального звітування та збір відповідної інформації може вимагати значних витрат часу, людських ресурсів та фінансів.

8.2 Відмінності у регулюванні нефінансового звітування в законодавстві різних країн

Законодавство щодо соціального звітування в різних країнах може значно відрізнятись через різні правові системи, історичні та культурні контексти, рівні розвитку економіки та різні підходи до корпоративної відповідальності. Ось кілька загальних відмінностей:

Деякі країни мають обов'язкові вимоги до соціального звітування для певних типів компаній, тоді як інші можуть вживати більш вільний підхід. Наприклад, у США і Канаді більше практикується добровільне звітування, тоді як у деяких європейських країнах обов'язкова звітність стала більшою реальністю через прийняття директиви Європейського Союзу про невідкладність.

Різні країни можуть використовувати різні структури та формати для соціальних звітів. Наприклад, в США і Канаді популярні рамки, такі як Global Reporting Initiative (GRI) чи Sustainability Accounting Standards Board (SASB), тоді як у Європі можуть бути використані стандарти, визначені національними органами чи державами-членами ЄС.

Деякі країни покладають основний акцент на взаємодію з конкретними групами стейкхолдерів, такими як споживачі, інвестори, працівники, тоді як інші можуть ставити більший акцент на взаємодію з громадськістю в цілому.

Різні країни можуть мати різний рівень інтеграції соціального звітування з

фінансовою звітністю. Наприклад, у багатьох європейських країнах звіти про невідкладність повинні бути інтегровані з фінансовою звітністю.

У деяких країнах може існувати вимога до зовнішньої перевірки чи сертифікації соціальних звітів. В інших же це може залишатися на рівні саморегуляції.

Різні країни можуть визначати ступінь доступності інформації для громадськості та ступінь прозорості підприємств у звітах про соціальну відповідальність.

8.3 Методи та показники аналізу соціального звітування

Аналіз соціального звітування включає в себе ретельне вивчення та оцінку інформації, яку компанії надають у своїх звітах з питань соціальної відповідальності. Цей процес може здійснюватися різними методами та інструментами.

1. Систематичний аналіз змісту:

Аналізує вміст звітів для визначення ключових тем, проблем та розкриття інформації про стратегії, цілі та виклики, з якими компанія стикається в сфері соціальної відповідальності.

2. Використання стандартів звітності:

Використання міжнародних стандартів, таких як Global Reporting Initiative (GRI), SASB (Sustainability Accounting Standards Board), або стандарти, розроблені для конкретної галузі.

3. Порівняльний аналіз:

Порівняння звітів компанії з її попередніми роками, а також порівняння звітів різних компаній в одній галузі для визначення тенденцій та рівня відповідальності.

4. Аналіз стейкхолдерів:

Визначення груп стейкхолдерів, які мають інтереси в діяльності компанії, та оцінка того, наскільки звіт враховує їхні очікування та потреби.

5. Ключові показники ефективності (KPI):

Визначення та аналіз ключових показників, які дозволяють виміряти результати і вплив соціальних ініціатив компанії.

6. Оцінка матеріальності:

Визначення та оцінка важливих (матеріальних) аспектів соціальної відповідальності, які найбільше впливають на компанію та її стейкхолдерів.

7. Оцінка інтегрованості:

Аналіз того, наскільки інтегрована інформація про соціальну відповідальність в фінансову та стратегічну звітність компанії.

8. Залучення експертів:

Залучення зовнішніх експертів чи консультантів для оцінки звітів та надання рекомендацій щодо покращення соціальної відповідальності.

9. Оцінка ризиків:

Аналіз ризиків, пов'язаних із соціальною відповідальністю, та визначення заходів для їхнього управління.

10. Використання технологій:

Використання інформаційних технологій для обробки та аналізу великих обсягів даних у звітах.

Ці методи та інструменти можуть використовуватися окремо чи у поєднанні для глибокого розуміння та оцінки соціального звітування компанії.

Ключові показники ефективності (КРІ) в контексті соціального звітування визначаються з метою вимірювання впливу соціальних ініціатив компанії та її взаємодії зі стейкхолдерами. Аналіз цих КРІ дозволяє визначити, наскільки успішно підприємство виконує свої соціальні зобов'язання та досягає стратегічних цілей у сфері соціальної відповідальності. Ось декілька ключових показників та способи їх аналізу:

1. Рівень задоволеності працівників:

КРІ: Процент задоволених працівників.

Аналіз: Здійснення опитувань, аналіз результатів програми ефективності праці, вивчення відгуків та коментарів працівників.

2. Участь у соціальних програмах та ініціативах:

КРІ: Кількість працівників, які беруть участь у волонтерських заходах, соціальних програмах тощо.

Аналіз: Моніторинг залучення працівників до ініціатив, вимірювання активності та результативності їхньої участі.

3. Рівень соціальних інвестицій:

КРІ: Відсоток бюджету, виділеного на соціальні програми.

Аналіз: Спостереження за зростанням чи зменшенням виділень на соціальні ініціативи, порівняння з попередніми роками та іншими компаніями у галузі.

4. Зменшення викидів та негативного впливу на навколишнє середовище:

КРІ: Кількість викидів, рівень використання відновлюваних джерел енергії, покращення екологічної ефективності.

Аналіз: Порівняння з попередніми періодами, оцінка впливу заходів на довкілля.

5. Розвиток регіональних спільнот:

КРІ: Кількість розвинених та підтримуваних спільнот, ефективність соціальних проєктів.

Аналіз: Оцінка впливу ініціатив на розвиток спільнот, залучення громадськості, зменшення соціальних проблем.

6. Рівень гнучкості та відкритості компанії:

КРІ: Рівень прозорості, відкриття інформації про бізнес-процеси та рішення.

Аналіз: Вивчення відгуків стейкхолдерів, оцінка реакції громадськості, аналіз медійної обізнаності.

7. Рівень децентралізації та рівноправ'я:

КРІ: Кількість жінок у верхньому керівництві, програми рівноправ'я.

Аналіз: Вивчення структури керівництва, оцінка програм рівноправ'я, аналіз реакції та довіри співробітників.

8. Вплив на репутацію та бренд:

KPI: Індекс репутації, рівень визнання бренду.

Аналіз: Моніторинг публічної думки, аналіз медійних згадок, оцінка реакції споживачів.

9. Рівень диверсифікації споживчого ринку:

KPI: Розмаїття клієнтської бази, ефективність маркетингових заходів.

Аналіз: Вивчення ринкових часток, аналіз змін у споживчому попиті, оцінка успіху маркетингових кампаній.

10. Сприяння сталому розвитку:

KPI: Застосування стандартів сталого розвитку, реалізація екологічно чистих технологій.

Аналіз: Оцінка впливу технологій на довкілля, спостереження за впровадженням стандартів сталого розвитку.

Ключові показники ефективності та їх аналіз є важливою частиною системи відстеження та вдосконалення соціальних ініціатив компанії. Оцінка цих показників дозволяє компанії не тільки визначити свій внесок у сферу соціальної відповідальності, але й визначити можливі напрямки подальшого розвитку та вдосконалення.

8.4 Виклики та тенденції в соціальному звітуванні

Хоча соціальне звітування є важливим інструментом для визначення соціальної відповідальності підприємств, воно також стикається із суперечностями та проблемами. Декілька ключових аспектів, що можуть викликати труднощі або викликати суперечності, включають:

Брак єдиної стандартної системи вимірювання:

Відсутність загальної системи вимірювання та стандартів призводить до різних підходів та труднощів у порівнянні звітів між різними компаніями. Це ускладнює аналіз та порівняння соціальної відповідальності.

Спрямованість на позитивну іміджеву рекламу:

Деякі компанії можуть використовувати соціальне звітування для створення позитивного іміджу без реальних змін у своїй діяльності. Це може призводити до зеленого прання (greenwashing) та втрати довіри з боку споживачів та інших стейкхолдерів.

Невідповідність і розходження інформації:

Може виникати суперечність між інформацією, яку компанії подають у своїх соціальних звітах, і реальними показниками їх соціальної відповідальності. Це може виникати через розходження в тлумаченні та вимірюванні показників.

Брак прозорості та відкритості:

Деякі компанії можуть намагатися зберегти конфіденційність або приховати негативні аспекти своєї діяльності, що може призвести до недостатньої прозорості в соціальних звітах.

Суперечливість інтересів стейкхолдерів:

Різні групи стейкхолдерів можуть мати суперечливі інтереси. Наприклад,

інвестори можуть цінувати фінансову стійкість, тоді як екологічні групи можуть акцентувати увагу на екологічній відповідальності.

Суттєвість інформації:

Визначення того, яка інформація є суттєвою для звітування, може бути суб'єктивним процесом, і різні стейкхолдери можуть мати різний погляд на те, що вважати суттєвим.

Справедливий розподіл користей:

У соціальному звітуванні може виникати проблема, коли користь від соціальних ініціатив розподіляється несправедливо або неоднаково серед стейкхолдерів.

Поверхневі зміни без системних перетворень:

Деякі компанії можуть впроваджувати поверхневі зміни без системних трансформацій у своїй діяльності, щоб виглядати соціально відповідальними, але це не завжди призводить до сталого вдосконалення.

Для подолання цих проблем важливо впроваджувати стандартизовані процедури вимірювання, забезпечувати прозорість та взаємодію з усіма стейкхолдерами, а також активно враховувати інтереси різних груп при розробці та впровадженні соціальних ініціатив.

Майбутнє соціального звітування буде визначатися рядом тенденцій, що визначають розвиток бізнесу, вимоги споживачів та глобальні виклики. Декілька ключових тенденцій, які можна очікувати в майбутньому, включають:

1. Інтеграція соціального звітування та фінансової звітності:

Зростання інтегрованих звітів, які об'єднують фінансові та нефінансові показники, для створення повної картини профілю підприємства. Це дозволить краще розуміти взаємодію фінансових та соціальних аспектів бізнесу.

2. Зростання важливості вимірювання впливу:

Збільшення фокусу на розробці стандартів та методик для вимірювання конкретного впливу соціальних програм та ініціатив. Замість кількості поданих звітів акцентування на конкретних результатах та змінах.

3. Використання технологій для підвищення прозорості:

Застосування блокчейн-технологій та інших інновацій для забезпечення надійності та прозорості інформації у соціальних звітах. Це може підвищити довіру до представленої інформації.

4. Збільшення участі стейкхолдерів:

Зростання важливості залучення різних груп стейкхолдерів до процесу соціального звітування. Більш активна взаємодія зі споживачами, інвесторами, співробітниками та іншими групами зацікавлених сторін.

5. Розвиток міжнародних стандартів:

Подальший розвиток міжнародних стандартів соціального звітування, таких як Global Reporting Initiative (GRI), з метою стандартизації та полегшення порівняння між різними компаніями та галузями.

6. Збільшення уваги до різноманітності та включеності:

Зросли вимоги до включення більш широкого спектру показників, які відображають різноманітність та включеність в діяльності компаній. Розвиток стандартів відображення гендерної, етнічної та іншої різноманітності в

організаціях.

7. Автоматизація процесів звітування:

Застосування штучного інтелекту та автоматизації для полегшення процесів збору та аналізу необхідної інформації для соціального звітування.

8. Підвищення рівня відповідальності:

Зросла увага до відповідальності компаній за свої соціальні та екологічні впливи. Законодавчі та регуляторні ініціативи можуть змусити підприємства більш активно взаємодіяти з викликами сталого розвитку.

Ці тенденції свідчать про те, що соціальне звітування буде продовжувати еволюцію, стаючи більш точним, прозорим та зорієнтованим на вплив. Компанії, які ефективно взаємодіють з цими тенденціями, можуть здобути конкурентні переваги та підтримку від стейкхолдерів.

8.5 Критика та альтернативні точки зору

Критика соціального звітування може бути висвітлена через ряд ключових аспектів, що стосуються його методології, прозорості та ефективності. Нижче наведено деякі з пунктів критики.

Перший аспект - брак єдиної системи стандартів полягає в відсутності загальноприйнятих стандартів та єдиного підходу до соціального звітування призводить до розбіжностей в трактуванні та вимірюванні показників між різними компаніями.

Ще аспектом є «зелене прання» (Greenwashing).

Критика цього аспекту полягає в тому що деякі компанії можуть використовувати соціальне звітування, щоб створити ілюзію соціальної відповідальності, не вносячи суттєвих змін у свою діяльність. Це може сприяти невірному сприйняттю та втраті довіри стейкхолдерів.

Обирання вигідних показників.

Цей аспект критикують через те що деякі компанії можуть обирати тільки ті показники, які підкреслюють їхню позитивну діяльність, приховуючи важливі аспекти, що потребують вдосконалення.

Відсутність строгих вимог до звітування - брак чітких та обов'язкових стандартів може призводити до того, що компанії обирають необов'язкове звітування або надають неповну інформацію.

Суб'єктивність та відсутність об'єктивності.

Критикують через оцінку соціальних впливів може бути суб'єктивною, а необ'єктивні показники можуть створювати нечітку картину ефективності соціальних програм.

Недостатній фокус на системних змінах.

Критикують через те що деякі соціальні ініціативи можуть бути спрямовані на реалізацію поверхневих змін, не вирішуючи фундаментальних системних проблем, що можуть впливати на соціальну відповідальність.

Невизначеність впливу та результативності:

Критика полягає в тому що оцінка реального впливу соціальних програм може бути важко вимірювати, а показники результативності можуть бути

вибрані так, щоб підкреслити позитивні аспекти, залишаючи осторонь проблеми та невдачі.

Недостатній рахунок інтересів стейкхолдерів.

Критика: Участь стейкхолдерів у процесі прийняття рішень та визначення показників може бути недостатньою, що впливає на об'єктивність та справедливість соціального звітування.

Розгляд альтернативних підходів до вимірювання соціальної відповідальності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агавердієва Х. Ф. Нефінансова звітність як інструмент регулювання соціальної відповідальності. *Економіка, управління, право: реалії та перспективи: збірник наук. статей*. Les Editions Б'Огіґіпаіе, Париж, Франція, 2016. С. 54-57.
2. Агавердієва Х.Ф. Соціальна відповідальність недержавних пенсійних фондів в умовах реформування пенсійної системи: автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.00.07 / Х.Ф. Агавердієва. Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 20 с.
3. Байрактар Ю. П. Нефінансова звітність підприємств та етапи її формування. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*. 2015. Т. 20. Вип. 1/1. С. 57-61.
4. Безверхий К. В. Методичні засади формування інтегрованої звітності підприємства. *Облік і фінанси*. 2014. № 3(65). С. 8-14.
5. Блакита А. В., Поляк Р. С. Нефінансова звітність як інструмент оцінювання соціальної відповідальності бізнесу. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2015. Вип. 15. Ч. 4. С. 126-129.
6. Боцян Т. В. Використання стандартів зі складання та оприлюднення нефінансової звітності: досвід українських підприємств. *Економіка. Управління. Інновації*. 2014. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2014_2_10.
7. Бочуля Т. В. Інновативний розвиток обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством: моногр. Х.: ВД “Інжек”, 2015. 404 с.
8. Вальд Б. Сталий розвиток: що це, чому це важливо та до чого тут Україна. *Український капітал*. URL: <https://ucap.io/stalyj-rozvytok-shho-cze-chomu-cze-vazhlyvo-ta-do-chogo-tut-ukrayina/>.
9. Васильчук І. П. Нефінансова звітність як інструмент управління сталим розвитком корпорацій. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету: Серія: Економіка і менеджмент*. 2015. Вип. 11. С. 212-215.
10. Воробей В. Соціальна звітність: стан та перспективи. Матеріали Зборів мережі Глобального договору ООН (16 грудня 2009 р.). К., 2009. 11 с.
11. Воробей В., Жуковська І. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу. Представництво ООН в Україні. К.: Інжиніринг, 2010. 82 с. URL: www.sbv.org.ua
12. Воробей В., Журовська І. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу. К.: ТОВ “Інженіринг”, 2010. 84 с.
13. Гладій І., Дзюба О., Майстер Л. Управлінська звітність : навч. посібник. Вінниця : РВВ ВТЕІ КНТЕУ. 260 с.
14. Глива А. Соціальна звітність: досвід Метінвесту та Ernst & Young URL: <http://innovations.com.ua/ua/articles/>.
15. Глобальний договір ООН в Україні | Global Compact. Global Compact. URL: <https://globalcompact.org.ua/gd-oon-v-ukraini/>.
16. Глобальний договір Організації Об'єднаних Націй: Пошук рішень глобальних проблем. ООН. URL: <https://www.un.org/ru/36167>.
17. Гнедіна К., Нагорний П. Звіт про управління: сутність та

особливості формування. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. 1(25), 134–142.

18. Горохова Т. В. Впровадження нефінансової та інтегрованої звітності у системі стратегії корпоративної соціальної відповідальності. *Вісник Донецького національного університету. Серія В: Економіка і право*. 2013. Вип. 2. С. 71-75.

19. Гриценко О. І. Тенденції та проблеми формування інтегрованої звітності суб'єктами господарювання. *Молодий вчений*. 2014. № 2(05). С. 31-34.

20. Інтеграція екологічної політики та збалансований розвиток – Всеукраїнська екологічна ліга. Головна – Всеукраїнська екологічна ліга. URL: <https://www.ecoleague.net/pro-vel/tematychni-napriamy-diiialnosti/ekolohichna-polityka-ta-zbalansovanyi-rozvytok>.

21. Інтеграція екологічної політики та збалансований розвиток – Всеукраїнська екологічна ліга. Головна – Всеукраїнська екологічна ліга. URL: <https://www.ecoleague.net/pro-vel/tematychni-napriamy-diiialnosti/ekolohichna-polityka-ta-zbalansovanyi-rozvytok>.

22. Конференція ООН з навколишнього середовища та розвитку, Ріо-де-Жанейро, Бразилія, 3-14 червня 1992 р. United Nations. URL: <https://www.un.org/en/conferences/environment/rio1992>.

23. Концепція сталого розвитку. Siemens. URL: <https://www.siemens.com/ua/uk/kompaniya/stalyy-rozvytok.html>.

24. Король С. Аудит нефінансової звітності: проблеми та напрями вдосконалення. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2017. Випуск 44. Частина II. С. 55-63.

25. Король С. Нефінансова звітність підприємства. *Вісник КНТЕУ*. 2011. № 6. С. 102–113.

26. Лазоренко О., Колишко Р. Посібник із КСВ. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності. К.: Енергія, 2008. 96 с.

27. Левченко Г.М., Волк О.М. Соціальна відповідальність у контексті тенденцій етичного інвестування. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Mre/2011_2/5_6.pdf.

28. Лоханова Н. О. Інтегрована звітність як продукт цілісної обліково-аналітичної системи. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2012. Випуск 4(47). С. 50–56.

29. Нефінансова звітність як інструмент вимірювання соціальної діяльності вітчизняних підприємств. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/3257/1/%D0%93%D0%B0%D0%BC%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%BE.pdf>.

30. Нефінансова звітність як інструмент оцінювання соціальної відповідальності бізнесу. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_15/4/32.pdf.

31. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу. Представництво ООН в Україні. Ініціатива Глобального договору в Україні. URL: https://ppv.net.ua/uploads/work_attachments/Non-

Financial_Reporting__UA_.pdf

32. Нефінансова звітність: її сутність та класифікація. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/04/45.pdf>.

33. Одінцева Т.М. Забезпечення прозорості корпоративної звітності як елемент модернізації світової фінансової. URL: http://archive.nbu.gov.ua/e-journals/zpnudps/2010_2/pdf/10otmifa.pdf.

34. Озеран А. Звіт керівництва: сутність, структура та місце у системі фінансової звітності суб'єкта господарювання. *Економіка і суспільство*. 2018. № 18. URL: http://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/137.pdf.

35. Онищенко В. Звіт про управління. Головбух. 2022. URL: https://www.golovbukh.ua/article/7447-zvt-pro-upravlnnya-nevznacheniy-ne-zovsm-buhgalterskiy#anc_8.

36. Переваги корпоративної соціальної відповідальності для бізнесу. URL: <http://www.dkrp.gov.ua/info/643.html>

37. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

38. Салій І. Американський та європейський шляхи соціального підприємництва. URL: http://sedc.lviv.ua/text-informacija_pro_sp.html. Хміль Ф. І. Соціальна відповідальність підприємництва в Україні. *Економічний вісник Національного технічного університету України «КПІ»*. 2017. № 1. С. 24–30.

39. Сопко В. Дисциплінарна матриця управлінської звітності : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 456 с.

40. Сталий розвиток: критичні питання. OECD. URL: <https://www.oecd.org/greengrowth/sustainabledevelopmentcriticalissues-freeoverviewofthereport.htm> .

41. Стандарти GRI – універсальний конструктор для річного звіту вашої компанії. : офіційний сайт компанії «Baker Tilly». URL: <http://www.bakertilly.ua>.

42. Формування нефінансової звітності як інструменту управління сталим розвитком підприємства. URL: <https://economics.net.ua/ejoru/2018/No4/19.pdf> .

43. Цілі сталого розвитку | United Nations Development Programme. UNDP. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/tsili-staloho-rozvytku>.

44. Цілі сталого розвитку. Дія.Бізнес - Головна сторінка. URL: <https://business.diia.gov.ua/handbook/sustainable-development-goals/cili-stalogo-rozvitku> .

45. Anthony R., Rees J. Accounting: situations and examples. 1993. 560 p.

46. Bessick J. R. Factors influencing effective information management using information technology systems in a public sector department. 2016. URL: <http://hdl.handle.net/11394/5559>.

47. Contributors to Wikimedia projects. Joe Kaeser - Wikipedia. Wikipedia, the free encyclopedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Joe_Kaeser.

48. Goal 2 | Department of Economic and Social Affairs. Home Sustainable Development. URL: <https://sdgs.un.org/goals/goal2> .

49. Goal 3 | Department of Economic and Social Affairs. Home Sustainable Development. URL: <https://sdgs.un.org/goals/goal3>.
50. Goal 4 | Department of Economic and Social Affairs. Home Sustainable Development. URL: <https://sdgs.un.org/goals/goal4>.
51. Goal 5 | Department of Economic and Social Affairs. Home Sustainable Development. URL: <https://sdgs.un.org/goals/goal5>.
52. Goal 6 | Department of Economic and Social Affairs. Home Sustainable Development. URL: <https://sdgs.un.org/goals/goal6>.
53. Goal 7 | Department of Economic and Social Affairs. Home Sustainable Development. URL: <https://sdgs.un.org/goals/goal7>.
54. Goal 8 | Department of Economic and Social Affairs. Home Sustainable Development. URL: <https://sdgs.un.org/goals/goal8>.
55. Integrated reporting: financial analysts' perception. URL: <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2016/02/Integrated-Reporting-Financial-Analysts-Perception.pdf>
56. Management Reporting – Types, Best Practices & How to Create It. Scribe. URL: <https://scribehow.com/library/management-reporting>.
57. Matyukha M. Concept of management reporting for effective information support of management decisions. *Ekonomiczne nauki*. 2013. No. 71. P. 60–65. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/3129/3/Matyukha_Economics.pdf.
58. The importance of management reports and how they benefit your company. My Business Consulting. URL: <https://mybusinessconsulting.ae/blog/the-importance-of-management-reports-and-how-they-benefit-your-company/>.
59. Top 25 Management Reporting Best Practices To Create Effective Reports. datapine. URL: <https://www.datapine.com/blog/management-reporting-best-practices-and-examples/>.
60. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. Department of Economic and Social Affairs. Home. Sustainable Development. URL: <https://sdgs.un.org/2030agenda>.
61. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. Department of Economic and Social Affairs. Home. Sustainable Development. URL: <https://sdgs.un.org/2030agenda>.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кулинич М. Б., Фатенок-Ткачук А. О., Мельник К. П. Облік, аналіз, аудит і оподаткування в управлінні розвитком суб'єктів господарювання через призму цифровізації : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 170 с. / Алла Фатенок-Ткачук. Обліково-аналітичне забезпечення стратегічного планування у системі стратегічного управління розвитком підприємства. С. 39–123.
2. Фатенок-Ткачук А. О. Нефінансова звітність у контексті цілей сталого розвитку. Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу, контролю і оподаткування у контексті Європейської інтеграції та сучасних викликів глобалізації: матеріали ІХ міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 14-15 травня 2021 року) / [відповідальні за випуск: проф. Куцик П.О.,

проф. Воронко Р.М., доц. Марценюк Р.А.]. – Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2021. – С. 251–255.

3. Фатенок-Ткачук А. О. Нефінансова звітність для забезпечення Цілей сталого розвитку. Підприємництво та інновації в освіті, бізнесі, місцевому самоврядуванні Польщі та України: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Луцьк, 16– 18 вересня 2021 р.). – База практик “Гарт”, Світязь : ВНУ ім. Лесі Українки, Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie, 2021 р.

4. Фатенок-Ткачук А. О., Дем’янець Д. О. Облікове забезпечення екологічних витрат у контексті соціально відповідального бізнесу. Науково-практичний журнал : Причорноморські економічні студії. 2020. № 55, част. 2. С. 122–129. DOI:<https://doi.org/10.32843/bses.55-36>

5. Фатенок-Ткачук А. О. Особливості обліку благодійної допомоги у період війни. Економічний часопис ВНУ ім. Лесі Українки. 2023. № 2. С. 48-55. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2021-04-48-55>.

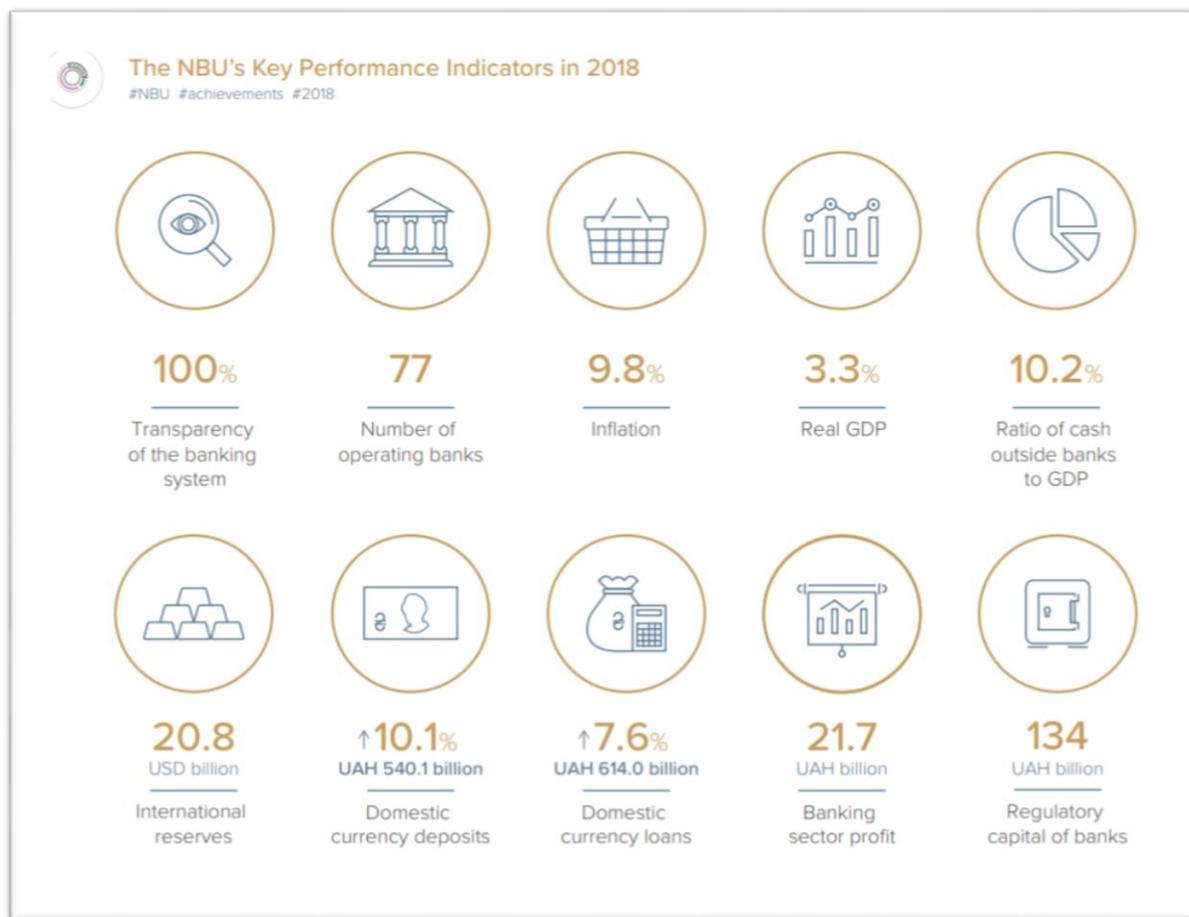
6. Myroslava Kushnir, Lyubov Lipych, Alla Fatenok-Tkachuk, Oksana Khilukha. Incentives for the Deployment of Social Responsibility Management in Ukrainian Enterprises. Law, Business and Sustainability Herald. Volume 1 Issue 2. 2022. P.18-33. Is an open-access, peer-reviewed scholarly e-journal. <http://lbsherald.org>. DOI: <http://doi.org/10.46489/lbsh.2022-2-1-2>

7. Fatenok-Tkachuk A., Asyutin A. Analysis tools to assess the social responsibility of the enterprise for development management needs. Sciences of Europe (Prahа, Czech Republic). № 127. 2023. P. 24–30. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.10039359>

8. Fatenok-Tkachuk A. O., Voronko R. M. Structure of non-financial reporting in the system of reporting of socially responsible enterprise. Вісник ЛТЕУ. Економічні науки. 2021. № 63. С. 20–27. URL: <http://journals-lute.lviv.ua> › article › download.

9. Development and Security of the State, Citizens and Business Entities in the Modern World: Challenges and Perspectives : collective monograph. Prague. 2021. 260 p. DOI <https://doi.org/10.46489/DaS>. / Lipych L., Fatenok-Tkachuk A., Khilukha O., Nadeiko M., Kushnir M., Volynets I., Zagoruyko V. Analysis of the state of social responsibility as a component strategy for the development of domestic enterprises. P. 107–124. DOI: <https://doi.org/10.46489/DaS.7>.

ЗВІТ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ ЗА 2021 РІК

НЕФІНАНСОВИЙ ЗВІТ КОМПАНІЇ СОСА-COLA ЗА 2022 РІК

ЗВІТ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА
БІЗНЕС-РЕЗУЛЬТАТІВ 2019

НАШІ ПРІОРИТЕТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ

доданого цукру НЕ використано у виробництві напоїв 2019-го завдяки змінам у складі продуктів, що відбувається на річній основі.

вуглецевий слід від виготовлення й розповсюдження напоїв. Наша мета на 2020 рік – скоротити цей показник до 25%, у порівнянні з 2010 роком.

Поставлено науково-обґрунтовану мету до 2030 року зменшити викиди парникових газів категорій 1, 2 та 3 на

25%
у порівнянні з 2015 роком.

нашого пакування в усьому світі підлягає переробці.

у всьому світі стала доступна чиста вода та поліпшення санітарних умов з 2010 року.

пляшок і банок, які ми виробили у 2019 році, наповнено знову, зібрано або перероблено.

використано у виробництві води повернулося громадам та природі у 2019 році.

92%
партнерів з розливу й

наших пріоритетних інгредієнтів отримано зі сталих джерел у 2019 році, у порівнянні з 2018 роком – 44%.

здобули більше можливостей завдяки нашій ініціативі «5by20». Наша мета – допомогти 5 млн. жінкам до 2020 року.

91%

прямих постачальників дотримуються наших «Керівних принципів для роботи з постачальниками».

Передали близько
125 млн дол. США

на благодійність від The Coca-Cola Company та The Coca-Cola Foundation безпосередньо 294 організаціям у 129 країнах світу.

НЕФІНАНСОВИЙ ЗВІТ APPLE

Product energy use (kWh/yr)

Over time, the average energy our products use compared with previous generations has declined.

Since 2008, we've reduced the average energy consumed by Apple products by 68 percent.¹¹

When we measure our carbon footprint, we even include the energy consumers use to run their devices. And we continue to make advancements in our products' efficiency. For example, iMac consumes up to 96 percent less energy in sleep mode than the first generation. The 12-inch MacBook uses less than 0.5 watt in sleep mode. And you can charge your iPhone X once a day for a year for only 75 cents.¹² When you multiply these reductions by all the Apple devices in the world, the impact on our carbon footprint really adds up.

61%

MacBook Pro consumes 61 percent less energy than the original MacBook Pro with Retina display.¹³

40%

iMac Pro consumes 40 percent less power during sleep and off mode—the result of an innovation in power supply design.¹⁴

96%

iMac consumes up to 96 percent less energy in sleep mode than the first generation.

9 watts

When playing music, HomePod consumes less power than an average LED lightbulb.¹⁵

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ФАТЕНОК-ТКАЧУК АЛЛА ОЛЕКСАНДРІВНА

Нефінансова звітність підприємств

Конспект лекцій

Друкується в авторській редакції

Підписано до друк 20.06.2025. формат 60×84//8
Ум. друк. арк. 3.0 Зам № 21. Тираж 100
Папір офсетний. Гарнітура Times. Друк офсетний
Друк Вежа-Друк